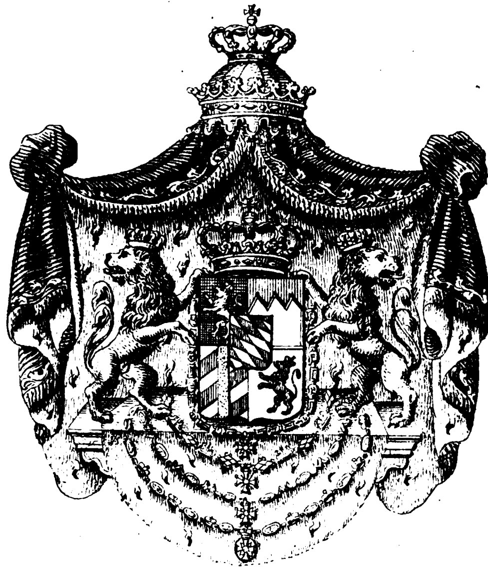
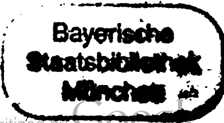


Verfasser: Franciscus Balthasar de Linz



Expositio canōis sacratissime misse



¶ Canon sacratissime misse. vna
cū expositione eiusdē. vbi in primis
p̄mittitur pulchra cōtemplatio an-
te missam habenda de xp̄i pulchritu
dine. Et quomō ip̄a in sua passione
ab eo omnino fuerat ablata. quali-
terqꝫ quilibet celebrans debeat esse
dispositus. Incipit feliciter.

Cum omnis creatura rationalis maxime a deo ideo
condita sit. quo amore et intelligētia. suo optimo et in
conmutabili bono cōiungi poterit suauibus ac inter
nis ꝑfrui eius aspectibus. et inter oscula ꝓdilecti dul
cem accipere saporē operepreciū est vnicuiqꝫ quate
nus sese ad hoc disponere. et q̄ iter eius prepediunt. ꝑ
summū animi studiū ex se repellere studeat. quo pacto suum ꝓdile
ctū ꝯtemplari valeat. Hoc est. deū deorꝫ in syon. Ipse ꝑfecto est di
lectus me⁹ candidus et rubicūdus electus ex milib⁹. inquit spon
sa. Cant. v. Candidus est enī dilectus meus quem querit anima
mea ꝑ splendorem sanctitatis. Rubicūdus ex fusione sui sangui
nis et ꝑ ardorē passionis. Ipse est enī candidus per humanitatē. qꝛ
de virgine natus et a labe peccati mundus. Ipse est rubicund⁹ mar
tirio quia pctōres lauit sanguine suo. Electus ex milib⁹ a deo pa
tre suo. ex milib⁹ scꝫ aplōꝝ et alioꝝ sanctoꝝ agminibus vt ꝑ eū re
conciliaretur mundus. Nunc si fidelis aīa querere et inuenire deside
rat. summopere sibi est agendum vt in hac valle lachrimaꝝ ascensio
nes in corde suo disponet et preparet se ad videndū deum deorum in
syon. ad quē nō pedū gressibus. sed bonarū affectionū cursibus et
pijs meditationibus ipsa gradi et rapi poterit et solū castissimis et
purissimis cordis oculis ipm valeat intueri. Itaqꝫ fidelis aīa ra
pta. et ad dei cōspectū ꝑ viā contemplatiōis adducta. videns omnē
sapientiā id est diuinitatē sui predilecti. et domū eterne mansionis
quā dilectis edificauerat. et cibos mense eius magne in regno suo
et habitacula seruoꝝ id est beatoꝝ habentes mixtas et meritis et na
tura inter se differentes mansiones. vestesqꝫ eoꝝ id est diuersarum
virtutum et gratiarū nō habebit intra se vltra spiritū. Dicetqꝫ ad
sponsam dilecti predilectā. Qualis est dilect⁹ tuus ex dilecto o pul
cherrima mulierū. qualis est. ostēde nobis faciē eius. doce nos qua
lis et q̄ rubicūdus factus est in sua amarissima passiōe. q̄ magnus
sit. qꝫ cādidus in diuinitate et sua humanitate dilectus tuus xp̄s
natus ex dilecto deo patre. quem vtiqꝫ hic video in syon. hoc est.
in tali cōtemplatiōe et speculatione sue humanitatis. et maxie tan
ti misterij hui⁹ sacramēti eucaristie. Doce nos pulchritudinē eius
absconditā. specieb⁹ panis et vini velatā. qualis est dilectus tuus
o pulcherrima mulierū. Dilectus meus vt dixi. candidus et rubi
cūdus elect⁹ ex milibus. Caput ei⁹ aurū optimū. come eius sicut
elate palmarū nigre q̄si coruus. Canti. xj. etc. Caput cristi reuera
qui sub specie panis et vini et sub qualibet specie eciā distincti to
taliter integraliter ꝯtinetur est diuinitas qꝛ sicut caput ꝯtinet corpus sic
diuinitas continet humanitatem eius assumptam. Hoc caput est
aurum optimū id est purissimū. quia sicut aurū oīa metalla ꝓcellit

fulgore et dignitate ita diuinitas oīa p̄cellit honore et maiestate
Come eius sunt elate palmarū. hoc est. angelice virtutes ꝛ potesta-
tes specialiter deo vt come capitis inherentes. sunt semp̄ pulchri-
tudinē ei⁹ intēdentes. ꝛ cū laude ꝛ glīa in hoc sacrificio summo re-
gi xp̄o sunt famulātes. Sȝ nigre sunt q̄si coru⁹ scȝ infidelib⁹. quia
deus et xp̄s ei⁹. ymo et sancti angeli stult̄ sunt in hoc sacramento
displicabiles. dicentes. Anima nr̄a nauseat sup̄ cibo isto leuissimo
Oculi eius sicut columbe sup̄ riuos aquaꝝ. Hoc est dona sancti spi-
ritus q̄ ip̄e dat in hoc sacramēto amatores suos nō in sceno more
porcoꝝ volui p̄mittūt ſȝ in silitudine aquaꝝ claros et perspicuos
reddūt. nil tenebrosum habētes. que lacte sunt lote. quia sicut ma-
ter sola dilectione naturali lac filijs ministrat. sic deus sola gra cia
dona carismatū filijs donat. que resident iuxta fluenta plenissima
quia quanto de deo clarius vident tanto magis ad altiora cognos-
cenda intendunt. Gene illius sunt areola aromatum. hoc est. mo-
destia et pietas que in xp̄o singulariter refulsit dulcedine doctri-
narum delectabat p̄ntes ꝛ attrahebat absentes. que areole sunt cō-
site a pigmētarijs id est medicis scȝ ap̄lis et p̄phetis animaꝝ medi-
cis qui cōcordi voce. non solum xp̄i sermones. sed et mores sacris
paginis q̄si areolis descripsere. Labia ei⁹ distillant mirrā primam
hoc est. verba doctrine eius. que claritatē regni celestis p̄mittunt
grauia pacientibus. et mirrā primā. ɔtemptū mūdi et voluptatū
p̄dicant. Manus ei⁹ tornatiles. hoc est. opa xp̄i sunt polita ꝛ p̄fe-
cta vt tornatura. Que eni verbo docuit. opere impleuit. et hee ma-
nus sunt aurea. quia v̄tutes quas in hoīe gessit diuinitatis gloria
p̄fecit. que nos ad spem et amorē celestium excitant plene iacinctis
quia in cruce manus xp̄i p̄forate clauis. q̄si purpureo sunt colore
resperse rubore sanguinis. Venter ei⁹ eburneus. hoc est fragilitas
hūanitatis est nitēs candore castitatis. et ab omni peccato immu-
nis. distinctus saphiris rōne hūanitatis et diuinitatis. Crura illi⁹
columne marmoree. hoc est. itinera incarnationis eius sunt recta
et firma. q: quicq̄d p̄ eū gestum est. ante tp̄a a deo dispositū est. que
columne fūdate sunt super bases aureas. id est p̄phetas sapientia
lucentes. quia talis in carne apparuit. qualis ab illis p̄dict⁹ in di-
uina dispositione fuit. Species eius vt libani. hoc est. pulchritudo
eius est decor oīm sanctoꝝ. sicut libanus est decor oīm montium. ele-
ctus vt cedri. Sicut cedrus. pulchritudine. fortitudine. sublimita-
te antecedit. Sic cristus dilectus speciosus p̄e filijs hoīm forma
quia ip̄e nō accepit ad mensurā sed totū deū. et nos oēs de plenitu-
dine eius accepim⁹. Guttur illi⁹ suauissimū. hoc est. interius sapor
et dulcedo verboꝝ eius. quā pauci gustant. est suauissima. Qui autē
gustāt ampli⁹ esuriūt. Et totus desiderabilis xp̄s. scȝ de⁹ et hō quia

nō solū scd̄m diuinitatē. sed etiā scd̄m humanitatē. ab initio ꝯce-
ptionis. vsq̧ ad triumphū passionis. resurrectiōis ascensionis.
est in oībus desiderabilis. Talis est dilectus o aīa fidelis sub
velamine specierū hui⁹ sacramēti positus Deus et hō. lux ⁊ vita
ꝯditoꝛ mūdi. Talis est dilectus me⁹. et ipe est amicus meus filie
hierusalē. hoc fidelis aīa. Si igiẗ vis diligere xp̄m et ab eo diligi
necesse est vt talē eū. qualē dixi intelligas. et postremo qualis ꝓ
te factus est in agone mortis. ille speciosus forma pre filijs hoīm
et q̄uō nō est species ei neq̧ decoꝛ. Vidim⁹ inquit ꝓpheta ysaie
liij. Et nō erat aspectus. et desiderauim⁹ eū despectū ⁊ nouissimū
viroꝝ. virū doloꝝ et scientē infirmitatē. ⁊ erat q̄si abscōdit⁹ vul-
tus ei⁹ ⁊ despectus vnde et nec reputauim⁹ eū. Et nos reputaui-
mus eū q̄si leproſuz et ꝑcussum a deo et hūiliatū vt a plāta pedis
vsq̧ ad verticē nō est in eo sanitas. Vulnus et liuoꝛ et plaga tu-
mens non est circūligata. nec curata medicamine. nec fota oleo.
Talis est dilectus meus o aīa fidelis. ille dilect⁹ cādidus ⁊ rubi-
cūdus ex milib⁹ electus. factus ꝓ te. Cōtemplare eū et vide quo
modo oīs species ⁊ decoꝛ abscessit ab eo. inspice caput ei⁹ inclitū.
Cōtemplari o aīa fidelis quo pacto hoc scȝ caput aureū et opti-
mū. ymo hoc caput angelicū et tremebundū spiritib⁹. iaȝ densita-
te spinarū vndiq̧ ꝑfoꝛatū. facies illa decoꝛa p̄ filijs hoīm. Ve-
iam ꝓ te o aīa fidelis sputis iudeoꝝ deturpaẗ. Ipse eñ est vulne-
ratus ꝓpter iniquitates nostras. attrit⁹ est ꝓpter scelera nostra
inquit ꝓpheta. Oculi ꝓdilecti sicut colūbe sup̄ riuos aquarū so-
le lucidioꝛes. heu iā caliganẗ in morte. Aures que audiūt angeli-
cos cantus. modo audiūt peccatoꝛis insultus. Vach q̄ destruis
templū si es fili⁹ dei descende nunc de cruce. Os ei⁹ q̄d docet ange-
los. felle ⁊ aceto potaẗ. Manus ei⁹ toꝛnatiles que foꝛmauerūt ce-
los sūt in cruce extēse et clauis affixe Pedes quoꝝ scabellū ado-
raẗ cruci clauo affiguntẗ. Venter ei⁹ eburneus reuera. ⁊ totū suū
coꝛpus cādidissimū dirissime verberaẗ laceraẗ. et omino ꝯcutiẗ
Latus ei⁹ lancea ꝑfoꝛaẗ. et q̄d plura nō remāsit in eo aliqua sani-
tas nisi lingua vt testamētū suū ꝯstitueret. ⁊ singulis op̄a pietatꝭ
distribueret. ap̄lis ꝑsecutionē. iudeis coꝛpus. patri spiritū. vir-
gini paranymphū. latroni paradisum. pc̄tōꝛi infernuȝ cristianis
penitētib⁹ crucē. Talis est dilectus meus factus ꝓ te o aīa fide-
lis. O sacerdos scīe qui iā in hoc officio sacratissime misse cupis
cōiungi xp̄o. ipe est amicus meus. ipe est cādidus vt nix. ipse est
rubicūd⁹. Rubrū eñ est indumētū ei⁹. et vestimēta ei⁹ sicut cal
cantiū in toꝛculari O sacerdos sacerdos aīaduerte vocem dilecti
aīaduerte et audi in quib⁹ dilect⁹ tuus laudaẗ. q̄b⁹ laudib⁹ et tu
inuiteris ad sectādas et obseruādas has ṽtutes ꝓtermissis oīū

bus ceteris virtutib' p dno tuo dilectus cui associari desideras laudat. videlicet p mūdiciā vite et martiriū penā. vt et tu imitādo castitatē et mētis z corporis mūditiā teneas. z patientiā pro xpo in omīb' aduersis feras gratanter Tenet pfecto vnusqsqz sacerdotū. etiā voto solenni vt inquit venerabilis doctor Johēs Gerson cācellari' parisiēsis in tractatu de vita spūalis anie. et in tractatu de castitate cleri ppe finē ad castitatē seruādā ppetuam quia nō solū vouit sed votū solēnisauit per ordinis susceptionez Ideo subdit. Si nesciuit sciat. Est em̄ vt inquit canō. Cū in precepto. lxxxiiij. distin. et in ca. aliter. castitas annexa ordini sacro Et eciā regule monachali. vt cōtra eā nec summ' pōtifex possit licentiā indulgere. in ca. cū ad monasteriū de sta. monachoꝝ. Et xxvij. q. i. ca. i. q qui fidem castitatis fouerūt deo. irritā faciendo damnationē incurrūt. Etiā canon. Ante trienniū distin. xxxi. phibet q nullus ad altaris ministeriū debet accedere nisi castitas eius ante fuerit approbata. Ideo dicit ca. de his quoqz. xxviij. distin. Cauēdū est hijs. et loquit de sacerdotib'. dyaconib' et subdiaconib'. ne quādo sue spōsionis immemores. aut ad terrenas nuptias. aut ad furtiuos cōcubitus vltro pcurrāt. qd si forte fecerint vt sacrilegi rei vel ecclesia habeant extranei. Pena aūt sacrilegij est infamia in ca. infames. vi. questi. i. In ca. attendendū In ca. si quis. vij. quest. iiii. Tenet igit sacerdos nō mō exemplo sui pdilecti ad cōtinentiā et mētis puritatē. sz etiā ex voto solēni. ymo ex statuto eccl'ie vt iam pbatū est. Et hoc ideo. qz sacerdos qui totus est dn̄o et dilecto suo cōsecratus et expedit' a cura rerū familiariū et solutus legibus ciuilib' debet orationi iugiter vacare. ideo rationabiliter astringit voto castitatl. Attēde q̄so o xpi sacerdos et inspice veterl legis sacerdotes dūtaxat in altare dn̄i hircos et vitulos p peccatl offerētes. quāta sup alios sctitatis. quāta castitatis eis imponebat artatio. vxorez nō nisi virginē. nō nisi semel et vnicā. nō repudiatā. nō sordidā. ipis fas erat accipere. Vacabāt ab vxoꝝ amplexu quolibet tpe vicl sue et quādo offerre volebāt dn̄o sub mortis intermatiōe si moriebat vxor ei' in adolescētia cōtinendi necessitas incūbebat. Leuitici. xxi. Et qm̄ assidue nr̄i sacerdotes sacris occupant misterijs nō hircū aut vitulū. sed agnū immaculatū dn̄o offerētes. qd diuinius q̄ vt cōtinua polleāt castitate. vacātlegi dei quā ab eoꝝ ore ppl's requirit. Hec aūt lex sic immaculata est. immaculatuz speculatorē z doctorē exigit. Nō moueat vos o pclarissimi sacerdotes grecoꝝ sacerdotū cōiugiū. sed potius mēte intimi' sequētia ppēdite. cur ipi et eoꝝ ppl's ferocissimis xpi noīs inimicl subiugati sunt. nullo honore z dignitate ammodo affecti. z illa q̄ iā

pridē legis ꝑitia fuerāt ꝑditi. nō penit⁹ sunt priuati. Oīs deniq3 scientiarꝫ ornatus. quo primeuis tꝑibus mirūimmodo pollebāt abscessit ab eis. et in varias iā supra modū corruerūt errores. dissonos romane ecclie vereq3 pietati. ꝑfecto nō alia ex causa. nisi qꝛ dereliquerūt fontē viuū mūdissimū ꝛ castissimū sacerdotij dignitatē ꝯtaminādo. et cisternā dissipatā oīs immunditie fomentū piugiū ꝑter ꝯsuetū et inhonestū sibi quesiere. scīā dñi polluēda. Ecce man⁹ dñi valida et fortis sup eos. quis pro futuro seꝑrare eos poterit a flāma incēdij eterni. Neq3 refert. qꝛ hmōi coniugati vel quicunq3 alij sacerdotes votū castitatis non emiserint. Dico eñ cū scīs doctorib⁹ siue quis sacerdotū fouēs, ore siue non perpetuā obseruare tenet cōtinentiā siue castitatē. dū aliquis sacerdotij dignitatē suscipit. qꝛ vt sic nedū vouet. sed votū etiā solēnisat. matrimoniū iā ꝯtractū dirimēs. nō min⁹ q̄3 in monachis qd sūme notandū ē. Redeat ergo vnusq̄sq3. tū ꝑcipue sacerdos ad cor ad dilectū suū. cui⁹ caracterē mēte gerit. Est eñ sacerdotalis caracter ꝓprie caracter xpī. vt inq̄t doc. scīus. iiij. par. q. lxiij. ar. iij. ca. tanq̄ ducis. q̄ fugant fideles sacerdotio xpī. Imitetur vnusq̄sq3 vestigia ei⁹ ei⁹ videlicet qui est cādidus ꝛ sine macula ꝛ rubicūdus in aduersis. vel carnis vel spūs patientiā obseruādo Nā in paciētia vrā possidebit; aīas vrās. Tristicia vrā ait xps discipulis loquēs de sua passiōe cōuertet in gaudiū iohānis. xvi. Hec est illa tristicia que in gaudiū maxime eternū vertit de xpī passione ꝑconcepta. de illa vtiq3 tristicia saluator affatus est. quā cordis mesticiā vel poti⁹ mētis cōpassionē aīa deuota ex verbis signis sacri canonis misse. si institutionē eorundem aīaduerterit optime cōsequi poterit. q̄ signa superiorib⁹ dieb⁹ ex doctrina sanctorꝫ doctorꝫ in offitio misse sat; per me masticata iuxta totū xpī passiōis seriē et explicata sunt. q̄re ad nudū textū eiusdē canōis misse in ꝑsenti oꝑe me conuertā ꝓ simpliciū cōtemplatiōe ꝛ noticia de vbo ad vbū cū certis notabilib⁹ sacrū illū canonē explicando. Tametsi varios ꝑ doctores idē sacerrim⁹ canō ꝑ diuersa eorꝫ volumina late et multū diffuse quantū ad oīa misse dubia. antea satis explicat⁹ ꝛ masticat⁹ sit. Tamē ne q̄s ꝓlixitate attediatus. vel tantorꝫ doctorꝫ clarissimorꝫ dicta et singula dubia legere ꝛ relegere negligat. Aut fortassis ne q̄s ea. sui ꝓpter inopiā emere cōtempnat. in ꝑsentiarū breuitati inseruire cupiēs. que dispēdiose tradita sunt. hic ꝑsenti meo in opusculo sub cōpendio. dimissis sacratissime misse dubijs. ꝓ honore dei. et omniū fideliū. signant quorꝫ interest ꝑagere officia sacratissime misse ꝑfectu ꝛ deuotione. sacrū canonē de vbo ad vbū explicare ꝑconcepi. Non iuxta meā sentenciā. sed poti⁹ scdm intellectū verū et rectū. doctissimo

rū viroꝝ. ⁊ doctoꝝ clarissimoꝝ. breuia notabilia. pro eiusdē elucibatiōe annectādo. quatinꝰ quilibet attētus lector et diligēs. hec scripta relegēdo et ꝑlegēdo. ea q̄ concernūt diuinū cultū. et sacratissime misse officiū. p̄cipue eiꝰ canonē intelligere valeat cū mētē suauitate atq̧ animi ꝓfectu. Accipe ergo o sacerdos. hec litterarū monimēta. ⁊ sc̄toꝝ doctoꝝ optima documēta. his indesinēter adhereas. in his te exerceas. adiscēdo. q̄uo illa diuinissima sacramēta tractare debeas reuerēter. pura mēte. tāto regi xp̄o ꝯpaciendo. suāq̧ nō minus speciositatē in amarissima passiōe omnino amissaꝫ deplāgere studeas. Itaq̧ volūtarie ꝓ tuo dilecto. tristiciā assumere nō negligas. q̄ tristicia ꝓfecto in optimū et in incōmutabile. iuxta dictū saluatoris. conuertet̄ tibi gaudiū. et sempiternū. Quod nobis prestare dignet̄ trinus et vnus deus Amen.

Sequitur textus canonis misse vna cū expositione ⁊ declaratiōe eiusdem.

TE igitur clementissime pater per iesum xp̄m filiū tuū dn̄m nostruꝫ supplices rogamꝰ ⁊ petimꝰ uti accepta habeas et bn̄dicas. hec ✠ dona. hec ✠ munera. hec sc̄ta ✠ sacrificia illibata

¶ Canon sacratissime misse diuidit̄ in quinq̧ ꝑtes ꝓpter quintuplicē sanguinis xp̄i effusionē scꝫ in sanguinei sudoris effluxiōe flagellatiōe. coronatiōe. crucis affixione. et lateris aperitiōe. Prima pars subdiuidit̄ in duo capitula. et cap̄lm primū iterū subdiuidit̄ in tres ꝑtes. Primo dirigit̄ petitio ad deū vt has oblatiōes acceptet. et bn̄dicat. que ꝑtes et capitula patebūt scd̄m ordinem

¶ Et exponit̄ sic canon. Te igitur id est certe assertiue sumptuꝫ Vel exponit̄ ꝓ ergo sumptū cōtinuatiue. Clemētissime id est misericordissime. Pater scꝫ creatiōe. Per iesum xp̄m. tanq̄ ꝑ mediatorē. Filiū tuū scꝫ naturalē. Dn̄m nr̄m. non vsurpatiuū sed dn̄m dominantiū. Supplices rogamus et petimꝰ id est humiles. nō p̄sumentes de nostris meritis. sed confidentes de tua benignitate. Uti id est vt. aduerbiū silitudinis. et debet acui in fine ꝓpter vti

verbū nifinitiui modi. Accepta id est grata. Habeas id est suscipi
as. Et benedicas scȝ ad verū et salubre sacrificiuȝ conuertendum.
Hec dona. a deo nobis collata. Hec munera. a nobis allata. Hec
scā sacrificia. quo ad representationē. quia representant corpus et
sanguinem iesu cristi. Illibata id est immaculata. Et illa tria idem
significant. sed diuersis racionibus. ideo idem sub diuersis verbis
hic reiteratᷣ et hoc ꝓpter excitare deuotionem. Unde Innocētius
Sermonū enim multiplicatio et inculcatio pie deuotionis est exci
tatio. vel ineffabilis cōmendatio sacramenti. Et dicunᷣ dona. quia
xp̄s fuit nobis a deo natus. Munera. quia a iuda traditus. Sacri
ficia. quia a iudeis ad mortē oblatus. Et hec dicunᷣ sancta. ratione
significationis. quia significāt corpus et sanguinē xp̄i. Et illibata
ratione offerentis. quia debet sine macula esse qū hec offerre ꝑtēdit
alias iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. i. corinth. xj. Circa hāc litterā
T Breuiter est notandum ꝙ canon a T incipitur sic formata.
ad modū thau. vel signū crucis. quia secūdū Ysiderū littera 3
thau significat crucē cristi. Et in ista littera tria sunt notā
da. Primō est ibi basis. significās fidei fortitudinem. Est etiam ibi
stipes significans spei altitudinem. Et est ibi linea trāsuersalis. si
gnificans latitudinē charitatis. Debet enī habere sacerdos preci
pue thau in frōte suo. videlicet fortitudinē animi contra oīa tem
ptamentū. spem ꝓ supernis obtinēdis. et caritatē dei et ꝓximi ad
quē dirigit. et ꝓ quibus dirigitᷣ eius oratio. ¶ Dicitᷣ. Te igitᷣ ad de
notandū ꝯtinuatiōeȝ ꝑfationis ad canonē. et ꝙ nulla oratio infra
prefationem et canonē preter sctūs est inserenda. ¶ Multiplicanᷣ
etiā verba petitionis scȝ rogamus ac petimus idem significātia. ꝓ
pter exprimere magnitudinem affectus. ¶ Dicuntur verba ista in
plurali. hec dona. ⁊c. ꝓpter diuersitatem specierum atqȝ substantia
rum vini et panis. Et ad hec verba scȝ dona munera. tres cruces
fiunt. ad designandū triplicē christi traditionē scȝ a patre. a iuda. a 4
iudeis. ab illis trib⁹ traditus fuit. Prima fuit ex gracia quia scd̄m
apostolum. Proprio filio suo non pepercit deus sed pro nobis om
nibus tradidit illum. Secunda ex auaritia. de qua dicitᷣ. Iudas q̄
rebat oportunitatē vt eū traderet. Math. xxvj. Tercia ex inuidia
de qua Iohis. xx. Gens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi
Et signū crucis trib⁹ digitis exprimendū est. que sub inuocatione 5
trinitatis exprimitᷣ. et a superiori transit ad inferius. qꝛ xp̄s de celo
transit ad terrā. et ꝑducitur a sinistra in dexteraȝ. quia de miseria
transire debemus ad gloriam. sicut xp̄us transit de morte ad vitam
de inferno ad paradisum. ⁊c. Sequitur textus.

In primis que tibi offerimus pro

¶ Hec est tertia pars primi capituli prime partis. in qua specia-
liter fiunt orationes p quibusdã psonis conflictis ꝛ circũstantib9
¶ Exponũt aũt littere sic. Memento. id est miserando recole. Fa-
mulorũ id est seruoꝝ. Famularũ id est ancillarũ tuaꝝ colentiũ te p
fidẽ catholicã. Et oĩm id est singuloꝝ. Circũstantiũ id est audien-
tiũ missam. Quorũ scz audientiũ. Fides tibi id est q̃ solus scis qui
recte credunt. Cognita est id est manifesta. Et nota id est aperta.
Deuotio qui habẽt caritatẽ et cognoscis q̃ deuote te diligũt. eo q
nihil tibi latet. Qui tibi offerũt scz circũstantes fideles per psonã
sacerdotis. Hoc sacrificiũ id est hãc oblationem. Laudis id est in
qua specialiter laudaris. Quod precipue dicit sacrificium laudis.
quia es omni laude dign9. Pro se scz ipsis. Suisq scz amicis. Omni
bus. scilicet familiaribus cognatis consanguineis p redemptione
animarũ suarũ id est p remissione peccatoꝝ quibus etiam remit-
tuntur. Pro spe salutis id est p eterna retributione. Et incolumi
tatis sue id est sanitatis corpis conseruande vel acquirende. Tibi
reddunt id est reddẽdo tribuunt. Vota sua id est deuotionem suã
vel desideria vel pmissa bona. Eterno deo. quo ad patrem secũdũ
essentiã. Viuo quo ad filium. Et vero quo ad spiritũ scm̃. ¶ Se-
quuntur notabilia. Dicit eterno ppter excludere hoĩes. Viuo pro-
pter sculptilia. Et vero ppter demones. ¶ Dicit notãter. Memen-
to dñe. non q aliqua obliuio caderet in deũ ideo dicimus sed sicut
illoꝝ obliuisci dicit quos sua grã nõ visitat vt dicit Innocentius
sic et deus dicit scire hos et noscere illos quos visitat sua gracia et
quos approbat. Memẽto igit famulis p tuã graciã eos visitando
¶ Notandũ est q in illa cõmemoratiõe p viuis tantũ debem9 ro-
gare. et non est necesse vocaliter eosdẽ explicare. cũ deus sit exaudi
tor cordium plusq̃ vocum. Nec nimis magna memoria debet fieri
et hoc ppter cordis distractionẽ et mentis euagationẽ. sed breuiter
debet se sacerdos expedire. potest tamẽ talis modus teneri cogitã
do. Memento. ꝛc. Primo mei indigni sacerdotis. graciã mihi tri-
buendo. vt hoc sacrificiũ laudis valeã offerre tibi et oĩbus san-
ctis tuis ad honorẽ. p me et oĩbus p quib9 teneor ad salutem ac
psperitatẽ. Scdo p parẽtib9 tã carnalib9 q̃ spirtualibus. fratri
bus. sororib9. patruis. Et semper in genitiuo ista noĩa debẽt memo-
rari Tertio benefactorũ in genere. In specie istoꝝ. N. tribue illis
iuxta tuã sanctã voluntatẽ atq eorũ corporis et anime necessitatẽ
Quarto oĩm inimicoꝝ infideliũ reuoca eos ab erroribus ꝛ insidijs
eoꝝ vt oẽs gratiã tuã obtinere valeam9. Multum enĩ laudabile et
decens est q sacerdos seruat psonarũ ordinẽ scdm merita et digni
tates postq̃ suipsius et suorũ memoriã parentũ habuerit. Eciam
non est necesse vt diximus q nomina propria exprimat. eo q deo ni-

hil latet sed solū intentionē et affectū ad has ꝑsonas ꝑ q̄bꝫ ora re vult gerat. ¶ Et nota. ꝙ immediate postq̄ dictū fuerit. Memēto dn̄e famuloꝝ famularūq̄ꝫ tuarū debet seq̄ talis cōmemoratio ꝛ talit̄ vti dixim⁹. Deinde cōpleta cōmemoratione sequit̄ oꝫ Et oīū circūstātiū ī q̄ notat̄ q̄ salubre ē interesse deuote missā

Cōmūicātes ꝛ memoriā venerantes in primis glōse semꝑ virginis marie genitricis dei et dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Sꝫ ꝛ beatoꝝ apostolorū ac martirū tuoꝝ Petri pauli andree iacobi iohānis thome iacobi philippi bartholomei mathei simōis et thadei. Lini cleti clementis sixti cornelij cipriani laurēcij crisogōi iohānis ꝛ pauli cosme ꝛ damiani Et omniū sanctorū tuorū q̄rū meritꝫ p̄cibusq̄ꝫ concedas. vt in omnib⁹ protectiōis tue muniamur auxilio. Per eundē xp̄m dn̄m nr̄m.

¶ Istud est scd̄m capit̄lm prime ꝑtis canonis in quo fiunt memorie aliquoꝝ sanctorū et inuocatiōes ꝓ suffragijs eorundem ¶ Sequit̄ expositio. Cōmunicātes scꝫ in vnitate fidei cū sctīs sum⁹ hic in via; qꝛ ꝑticipam⁹ cū eis in fide, et quā ipi habuerūt

tibi in vera adoratiōe soli deo offerim⁹. Sʒ ⁊ cūcte famılıe tue
scʒ militātis sub vexillo sctē crucis ⁊ xp̄iane milicie. Quesum⁹
dn̄e scʒ om̄ipotēs ⁊ pater clemētissime. Vt placat⁹. i. mitigat⁹
p̄cib⁹ ⁊ intercessionibus sctōꝝ tuoꝝ. Accipias. i. gratāter ac-
ceptas Diesq̄ nr̄os. i. tp̄a vite nostre. In tua pace. i. in trāq̄l-
litate pacis et securitate Disponas. i. ordines. Atq̄ pro et Ab
eterna damnatione. i. pena infernali. Nos eripi. i. misericordit̄
liberari. Et in electoꝝ tuoꝝ. i. sanctoꝝ a te eternaliter p̄destina
toꝝ. Iubeas grege. i. ꝯsortio ⁊ aggregatiōe Nūerari. i. associa-
ri. Per. c. d. n. Ista littera iam lecta est quodāmō ꝯclusio oīm
p̄dictoꝝ specialiter huius qđ p̄ oblatiōem hui⁹ sacrificij impe
trare intēdim⁹ Et est sentētia ista. q2 sctī tui dn̄e quoꝝ ꝯmemo
ratio iam acta est. q̄ nobis ritū et formā hui⁹ sacramēti tradi-
derūt ⁊ relıquerūt. ip̄mq̄ offerēdo ⁊ sumēdo grāz ꝯsecuti sunt
sic ⁊ nos merit2 ⁊ p̄cib⁹ eoꝝ tua solita ꝓtectiōe muniri ꝯfidim⁹
Iccirco illis ꝓ nobis sic intercedētib⁹ rogā⁹ ꝯfidēter. qtūs tu
de⁹ pater p̄ xp̄m. d. n. idē sacrificiū qđ tibi soli deo vera adora-
tiōe impēdim⁹. placat⁹ meritis ⁊ intercessiōib⁹ sctōrum tuorū
approbanda accipias ⁊ gratuıte acceptes vt hoc sacrificium
tranquilitatem pacis Liberationem ab eterna dāνatiōe. ⁊ cō
sortiū tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

Quā oblationem tu deus in omi bus quesum⁹ bene ✠ dictā ascri ✠ ptā ra ✠ tam rationabilē accep tabileq̄ facere digneris. vt nob corp⁹ ⁊ sanguis fiat dilectissimi fi lij tui domini nostri iesu christi.

¶ Istud est scđm capi. scđe ptis. in q̄ petit̄ magnū ⁊ arduū scʒ
q̄ ex esca mālı fiat nob corp⁹ ⁊ sanguis dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Et ē sn̄ia
ista. O de⁹ pr̄ clemētissime nos petim⁹ qtūs hāc oblatōʒ ꝯsecre
approbare ⁊ ꝯseruare digner2. i rōnabilē ⁊ acceptabilē tibi ho-
stiā vl' sacrificiū ita vt ad nrāz salutē panis ⁊ vinū fiat corp⁹ ⁊
sāguis dn̄i dei nr̄i ih̄u xp̄i dilectissimi filij tui Exponit̄ sic Quā
oblationē scʒ seruitut2 nr̄e Tu de⁹. s. pr̄ clemētissime. In om̄ib⁹

scz existēs Quesum⁹ digneris facere Bndictā.i. ɔsecratā Ascriptā.i.approbatā. Ratā.i.firmā Ronabilē.i.diuine rōne et volūtati ɔformē. Acceptabilēqz.i.acceptabile sacrificium Ut scz panis ⁊ vinū. Nob scz ad nostrā salutē. Corp⁹ ⁊ sanguis fiat.d.f.t.d.n.i.xpi. Dicit notāter sacerdos hic.fiat nob.ido q; sacerdos est solū minister hui⁹ ineffabilis ɔuersiōis. ido nō in ꝑsona ꝓpria loqtur sʒ ī ꝑsona xpi loquēs fiat. ⁊ ī hoc ɔformat se ṽbo creatiōis Genesis.i. fiat lux siue fiat lumiaria. q; eadē potētia requirit in trāsubstātiatione. sicut in resurrectione ⁊ in rerū creatiōe. et in ṽbi dei incarnatiōe. Luce.j. Fiat mihi scdm verbū tuū. Couenies eni est ymmo oportet q hec trāsubstātiatio fiat ꝑ ṽba transitū significātia. ido nō dr q panis sit corp⁹ xpi. sed bn dicit panis fiat corp⁹ xpi. ideo bn ponit fiat. Circa qd notandū q sacerdos hic facit quinqz cruces. tres sup panē et calicē in ɔmuni qn dicit Bndic. ascri. ratā. Duas vnā sup panē qn dt corp⁹. reliquā sup calicē qn dicit sanguis. Et representant nobis venditionē iude. que fuit maledicta. ꝓscripta irrita. iniq et detestabilis. ideo dicit sacerdos. Sz tu de⁹ hanc oblationē digneris facere bndictā. ꝑ qua nos in celestib⁹ bndicas. Judas deletus est de libro viuentiū ⁊ cū iustis nō est script⁹ Ascriptā. ꝑ qua nos inter electos ascribas. Judas se laqo suspēdit ⁊ episcopatū ei⁹ accepit alter Ratā. ꝑ quā ratū ⁊ certū sit nostre salutis ꝓmissuz Judas exijt ɔdēpnat⁹ ⁊ oratio eius facta est in pctm. Rōnabile. ꝑ quā rōnabile fiat nostre seruitutis obsequiū Judas reddit malū ꝓ bonis. et odiū ꝓ dilectiōe tribuit. Acceptabilēqz. ꝑ quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q pateret accepit panē in sctās ac venerabiles man⁹ suas eleuatis oculis in celū ad te deū patrē suū omnipotētē. tibi gracias agens benedi✠xit. fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et māducate ex hoc omnes.

¶ Canon sacratissime misse. vna cū expositione eiusdē. vbi in primis p̄mittitur pulchra cōtemplatio ante missam habenda de xp̄i pulchritudine. Et quomō ip̄a in sua passione ab eo omnino fuerat ablata. qualiterq3 quilibet celebrans debeat esse dispositus. Incipit feliciter.

Cum omnis creatura rationalis maxime a deo ideo condita sit. quo amore z intelligētia. suo optimo z inconmutabili bono cōiungi poterit suauibus ac internis ꝯfrui eius aspectibus. z inter oscula ꝓdilecti dulcem accipere saporē operepreciū est vnicuiqʒ quatenus sese ad hoc disponere. z q̄ iter eius prepediunt. ꝑ summū animi studiū ex se repellere studeat. quo pacto suum ꝓdilectū ꝯtemplari valeat. Hoc est. deū deoꝝ in syon. Ipse ꝑfecto est dilectus me⁹ candidus et rubicūdus electus ex milib⁹. inquit sponsa. Canti. v. Candidus est eñ dilectus meus quem querit anima mea ꝑ splendorem sanctitatis. Rubicūdus ex fusione sui sanguinis et ꝑ ardorē passionis. Ipse est eñ candidus per humanitatē. qꝛ de virgine natus z a labe peccati mundus. Ipse est rubicund⁹ martirio quia pctōres lauit sanguine suo. Electus ex milib⁹ a deo patre suo. ex milib⁹ scʒ aploꝝ et alioꝝ sanctoꝝ agminibus vt ꝑ eū reconciliaret mundus. Nunc si fidelis aīa querere et inuenire desiderat. sumopere sibi est agendum vt in hac valle lachrimaꝝ ascensiones in corde suo disponet z preparet se ad videndū deum deorum in syon. ad quē nō pedū gressibus, sed bonarū affectionū cursibus et pijs meditationibus ipsa gradi et rapi poterit et solū castissimis et purissimis cordis oculis ipm valeat intueri. Itaqʒ fidelis aīa rapta. et ad dei cōspectū ꝑ viā contemplatiōis adducta. videns omnē sapientiā id est diuinitatē sui predilecti. et domū eterne mansionis quā dilectis edificauerat. et cibos mense eius magne in regno suo et habitacula seruoꝝ id est beatoꝝ habentes mītas et meritis z natura inter se differentes mansiones. vestesqʒ eoꝝ id est diuersarum virtutum et gratiarū nō habebit intra se vltra spiritū Dicetqʒ ad sponsam dilecti predilectā. Qualis est dilect⁹ tuus ex dilecto o pulcherrima mulierū. qualis est. ostēde nobis faciē eius. doce nos qualis z q̄ rubicūdus factus est in sua amarissima passiōe. q̄ magnus sit. q̄ cādidus in diuinitate et sua humanitate dilectus tuus xp̄s natus ex dilecto deo patre. quem vtiqʒ hic video in syon. hoc est. in tali cōtemplatiōe et speculatione sue humanitatis. et maxime tanti misterij hui⁹ sacramēti eucaristie. Doce nos pulchritudinē eius absconditā. specieb⁹ panis et vini velatā. qualis est dilectus tuus o pulcherrima mulierū. Dilectus meus vt dixi. candidus z rubicūdus elect⁹ ex milibus. Caput ei⁹ aurū optimū. come eius sicut elate palmarū nigre q̄si coruus. Canti. v. zc. Caput cristi reuera qui sub specie panis et vini z sub qualibet specie ecia distincti totalit integralit ꝯtinet est diuinitas qꝛ sicut caput ꝯtinet corpus sic diuinitas continet humanitatem eius assumptam. Hoc caput est aurum optimū id est purissimū. quia sicut aurū oīa metalla ꝓcellit

fulgore et dignitate ita diuinitas oĩa precellit honore et maiestate Come eius sunt elate palmarũ. hoc est. angelice virtutes ꝛ potestates specialiter deo vt come capitis inherentes. sunt semp pulchritudinẽ ei⁹ intẽdentes. ꝛ cũ laude ꝛ glĩa in hoc sacrificio summo regi xp̃o sunt famulãtes. Sꝫ nigre sunt q̃si coru⁹ scꝫ infidelib⁹. quia deus et xp̃s ei⁹. ymo et sancti angeli stultꝫ sunt in hoc sacramento displicabiles. dicentes. Anima nr̃a nauseat sup̱ cibo isto leuissimo Oculi eius sicut columbe sup̱ riuos aquaꝝ. Hoc est dona sancti spiritus q̃ ip̃e dat in hoc sacramẽto amatores suos nõ in sceno more porcoꝝ volui p̱mittũt ꝫ in similitudine aquaꝝ claros et perspicuos reddũt. nil tenebrosum habẽtes. que lacte sunt lote. quia sicut mater sola dilectione naturali lac filijs ministrat. sic deus sola gracia dona carismatũ filijs donat. que resident iuxta fluenta plenissima quia quanto de deo clarius vident tanto magis ad altiora cognoscenda intendunt. Gene illius sunt areola aromatum. hoc est. modestia et pietas que in xp̃o singulariter refulsit dulcedine doctrinarum delectabat p̃ntes ꝛ attrahebat absentes. que areole sunt cõsite a pigmẽtarijs id est medicis scꝫ ap̃lis et p̱phetis animaꝝ medicis qui cõcordi voce. non solum xp̃i sermones. sed et mores sacris paginis q̃si areolis descripsere. Labia ei⁹ distillant mirrã primam hoc est. verba doctrine eius. que claritatẽ regni celestis p̱mittunt grauia pacientibus. et mirrã primã. ꝯtemptũ mũdi et voluptatũ p̄dicant. Manus ei⁹ tornatiles. hoc est. op̱a xp̃i sunt pouta ꝛ p̱fecta vt tornatura. Que enĩ verbo docuit. opere impleuit. et hee manus sunt auree. quia v̄tutes quas in hoĩe gessit diuinitatis gloria p̱fecit. que nos ad spem et amorẽ celestium excitant plene iacinctis quia in cruce manus xp̃i p̱forate clauis. q̃si purpureo sunt colore resperse rubore sanguinis. Venter ei⁹ eburneus. hoc est fragilitas hũanitatis est nitẽs candore castitatis. et ab omni peccato immunis. distinctus zaphiris rõne hũanitatis et diuinitatis. Crura illi⁹ columne marmoree. hoc est. itinera incarnationis eius sunt recta et firma. q̱ quicq̃d p̱ eũ gestum est. ante tp̱a a deo dispositũ est. que columne fũdate sunt super bases aureas. id est p̱phetas sapientia lucentes. quia talis in carne apparuit. qualis ab illis p̄dict⁹ in diuina dispositione fuit. Species eius vt libani. hoc est. pulchritudo eius est decor oĩm sanctoꝝ. sicut libanus est decor oĩm montium. electus vt cedri. Sicut cedrus. pulchritudine. fortitudine. sublimitate antecedit. Sic cristus dilectus speciosus pre filijs hoim forma quia ip̃e nõ accepit ad mensurã sed totũ deũ. et nos oẽs de plenitudine eius accepim⁹. Guttur illi⁹ suauissimũ. hoc est. interius sapor et dulcedo verboꝝ eius. quã pauci gustant. est suauissima. Qui autẽ gustãt ampli⁹ esuriũt. Et totus desiderabilis xp̃s. scꝫ de⁹ et hõ quia

nō solū scdm diuinitatē. sed etiā scdm humanitatē. ab initio ꝯce ptionis. vsqȝ ad triumphū passionis. resurrectiōis ascensionis. est in omnibus desiderabilis. Talis est dilectus o aīa fidelis sub velamine specierū hui⁹ sacramēti positus Deus et hō. lux ꝛ vita ꝯditoꝛ mūdi. Talis est dilectus me⁹. et ipē est amicus meus filie hierusalē. hoc fidelis aīa. Si igit̄ vis diligere xp̄m et ab eo diligi necesse est vt talē eū. qualē dixi intelligas. et postremo qualis ꝑ te factus est in agone mortis. ille speciosus forma pꝛe filijs hoim̄ et qūo nō est species ei neqȝ decoꝛ. Vidim⁹ inquit ꝓpheta ysaie liij. Et nō erat aspectus. et desiderauim⁹ eū despectū ꝛ nouissimū viroꝝ. virū doloꝝ et scientē infirmitatē. ꝛ erat q̄si abscōdit⁹ vultus ei⁹ ꝛ despectus vnde et nec reputauim⁹ eū. Et nos reputauimus eū q̄si leprosuȝ et ꝑcussum a deo et hūiliatū vt a plāta pedis vsqȝ ad verticē nō est in eo sanitas. Vulnus et liuoꝛ et plaga tumens non est circūligata. nec curata medicamine. nec fota oleo. Talis est dilectus meus o aīa fidelis. ille dilect⁹ cādidus ꝛ rubicūdus ex milib⁹ electus. factus ꝑ te. Cōtemplare eū et vide quomodo oīs species ꝛ decoꝛ abscessit ab eo. inspice caput ei⁹ inclitū Cōtemplari o aīa fidelis quo pacto hoc scȝ caput aureū et optimū. ymo hoc caput angelicū et tremebundū spiritib⁹. iaȝ densitate spinarū vndiqȝ ꝑfoꝛatū. Facies illa decoꝛa p̄ filijs hoim. Heu iam ꝑ te o aīa fidelis sputis iudeoꝝ deturpat̄. Ipse eīn est vulneratus ꝓpter iniquitates nostras. attrit⁹ est ꝓpter scelera nostra inquit ꝓpheta. Oculi ꝑdilecti sicut colūbe sup riuos aquarū sole lucidioꝛes. heu iā caligant̄ in moꝛte. Aures que audiūt angelicos cantus. modo audiūt peccatoꝛis insultus. Vach q̄ destruis templū. si es fili⁹ dei descende nunc de cruce. Os ei⁹ qđ docet angelos. felle ꝛ aceto potat̄. Manus ei⁹ toꝛnatiles que foꝛmauerūt celos sūt in cruce extēse et clauis affixe Pedes quoꝝ scabellū adorat̄ cruci clauo affigunt̄. Venter ei⁹ eburneus reuera. ꝛ totū suū coꝛpus cādidissimū dirissime verberat̄ lacerat̄. et omino ꝯcutit̄ Latus ei⁹ lancea ꝑfoꝛat̄. et q̄d plura nō remāsit in eo aliqua sanitas nisi lingua vt testamētū suū ꝯstitueret. ꝛ singulis opa pietatꝭ distribueret. apl'is ꝑsecutionē. iudeis coꝛpus. patri spiritū. virgini paranymphū. latroni paradisum. pctōꝛi infernuȝ cristianis penitētib⁹ crucē. Talis est dilectus meus factus ꝑ te o aīa fidelis. O sacerdos scīe qui iā in hoc officio sacratissime misse cupis cōiungi xp̄o. ipē est amicus meus. ipē est cādidus vt nix. ipse est rubicūd⁹. Rubrū eīn est indumētū ei⁹. et vestimēta ei⁹ sicut calcantiū in toꝛculari O sacerdos sacerdos aiaduerte vocem dilecti aīaduerte et audi in quib⁹ dilect⁹ tuus laudat̄. qb⁹ laudib⁹ et tu inuiteris ad sectādas et obseruādas has ꝟtutes p̄termissis omī

bus ceteris virtutib⁹ p dno tuo dilectus cui associari desideras laudat. videlicet p mūdicia vite et martirij penā. vt et tu imitādo castitatē et mētis ꝛ corporis mūditiā teneas. ꝛ patientiā pro xp̄o in omīb⁹ aduersis feras gratanter. Tenet ꝓfecto vnusq̄sq; sacerdotū. etiā voto solenni vt inquit venerabilis doctor Johēs Gerson cācellari⁹ parisiēsis in tractatu de vita spūalis anie. et in tractatu de castitate cleri ꝑpe finē ad castitatē seruādā ppetuam quia nō solū vouit sed votū solēnisauit per ordinis susceptionē. Ideo subdit. Si nesciuit sciat. Est enī vt inquit canō. Cū in precepto. lxxxiiij. distin. et in ca. aliter. castitas annexa ordini sacro Et eciā regule monachali. vt cōtra eā nec summ⁹ pōtifex possit licentiā indulgere. in ca. cū ad monasteriū de sta. monachoꝝ. Et xxvij. q. i. ca. i. ꝙ qui fidem castitatis fouerūt deo. irritā faciendo damnationē incurrūt. Etiā canon. Ante trienniū distin. xxxi. ꝓhibet ꝙ nullus ad altaris ministeriū debet accedere nisi castitas eius ante fuerit approbata. Ideo dicit ca. de his quoq;. xxviij. distin. Cauēdū est hijs. et loquit̄ de sacerdotib⁹. dyaconib⁹ et subdiaconib⁹. ne quādo sue spōsionis immemores. aut ad terrenas nuptias. aut ad furtiuos cōcubitus vltro ꝯcurrāt. qḋ si forte fecerint vt sacrilegi rei vel ecclesia habeant̄ extranei. Pena aūt sacrilegij est infamia in ca. infames. vi. questi. i. In ca. attendendū In ca. si quis. vij. quest. iiij. Tenet̄ igit̄ sacerdos nō mō exemplo sui ꝑdilecti ad cōtinentiā et mētis puritatē. sꝫ etiā ex voto solēni. ymo ex statuto eccl'ie vt iam ꝓbatū est. Et hoc ideo. qꝛ sacerdos qui totus est dn̄o et dilecto suo cōsecratus et expedit⁹ a cura rerū familiariū et solutus legibus ciuilib⁹ debet orationi iugiter vacare. ideo rationabiliter astringit̄ voto castitat'. Attēde q̄so o xp̄i sacerdos et inspice veter' legis sacerdotes dūtaxat in altare dn̄i hircos et vitulos ꝓ peccat' offerētes. quāta sup alios scītitatis. quāta castitatis eis imponebat̄ artatio. vxorē nō nisi virginē. nō nisi semel et vnicā. nō repudiatā. nō sordidā. ip̄is fas erat accipere. Vacabāt ab vxoꝝ amplexu quolibet tp̄e vic' sue et quādo offerre volebāt dn̄o sub mortis intermatiōe si moriebat̄ vxor ei⁹ in adolescētia cōtinendi necessitas incūbebat. Leuitici. xxi. Et qm̄ assidue nr̄i sacerdotes sacris occupant̄ misterijs nō hircū aut vitulū. sed agnū immaculatū dn̄o offerētes. qd diuinius ꝙ̄ vt cōtinua polleāt castitate. vacāt legi dei quā ab eorū ore pp̄l's requirit. Hec aūt lex sic̄ immaculata est. immaculatū speculatorē ꝛ doctorē exigit. Nō moueat vos o ꝑclarissimi sacerdotes grecoꝝ sacerdotū cōiugiū. sed potius mēte intimi⁹ sequētia ꝑpēdite. cur ip̄i et eoꝝ pp̄l's ferocissimis xp̄i noīs inimic' subiugati sunt. nullo honore ꝛ dignitate ammodo affecti. ꝛ illa q̄ iā

pridē legis ꝑitia fuerāt ꝑditi. mō penit⁹ sunt priuati. Oīs denicꝫ scientiaꝝ ornatus. quo primeuis tpibus mirū immodo pollebāt abscessit ab eis. et in varias iā supra modū corruerūt errores. dissonos romane eccl'ie vereqꝫ pietati. ꝑfecto nō alia ex causa. nisi qꝛ dereliquerāt fontē viuū mūdissimū ⁊ castissimū sacerdotij dignitatē ꝯtaminādo. et cisternā dissipatā oīs immunditie fomentū ꝯiugiū ꝑter ꝯsuetū et inhonestū sibi quesiere. scīā dn̄i polluēda. Ecce man⁹ dn̄i valida et fortis sup eos. quis pro futuro seprare eos poterit a flāma incēdij eterni. Necqꝫ refert. qꝛ hmōi coniugati vel quicunqꝫ alij sacerdotes votū castitatis non emiserint. Dico em̄ cū sctīs doctorib⁹ siue quis sacerdotū fonēs ore siue non perpetuā obseruare tenet̄ cōtinentiā siue castitatē. dū aliquis sacerdotij dignitatē suscipit. qꝛ vt sic nedū vouet. sed votū etiā solēnisat. matrimoniū iā ꝯtractū dirimēs. nō min⁹ qꝫ in monachis qd̄ sūme notandū ē. Redeat ergo vnusqꝫ sqꝫ. tn̄ ꝑcipue sacerdos ad cor ad dilectū suū. cui⁹ caracterē mēte gerit. Est em̄ sacerdotalis caracter ꝓprie caracter xp̄i. vt inqt doc. sctūs. iij. par. q. lxiij. ar. iij. ca. tanqꝫ ducis. q̄ fūgant̄ fideles sacerdotio xp̄i. Imitetur vnusqꝫ sqꝫ vestigia ei⁹ ei⁹ videlicet qui est cādidus ⁊ sine macula ⁊ rubicūdus in aduersis. vel carnis vel spūs patientiā obseruādo Nā in paciētia vr̄a possidebit̄ aīas vr̄as. Tristicia vr̄a ait xp̄s discipulis loquēs de sua passiōe cōuertet̄ in gaudiū iohānis. xvi. Hec est illa tristicia que in gaudiū maxime eternū vertit̄ de xp̄i passione ꝑconcepta. de illa vtiqꝫ tristicia saluator affatus est. quā cordis mesticiā vel poti⁹ mētis cōpassionē aīa deuota ex verbis signis sacri canonis misse. si institutionē eorundem aīaduerterit optime cōsequi poterit. q̄ signa superiorib⁹ dieb⁹ ex doctrina sanctoꝝ doctoꝝ in offitio misse sat' per me masticata iuxta totū xp̄i passiōis seriē et explicata sunt. qre ad nudū textū eiusdē canōis misse in ꝑsenti ope me conuertā ꝓ simpliciū cōtemplatiōe ⁊ noticia de vbo ad vbū cū certis notabilib⁹ sacrū illū canonē explicando. Tametsi varios ꝑ doctores idē sacerrim⁹ canō ꝑ diuersa eoꝝ volumina late et multū diffuse quantū ad oīa misse dubia. antea satis explicat⁹ ⁊ masticat⁹ sit. Tamē ne qs ꝓlixitate attediatus. vel tantoꝝ doctoꝝ clarissimoꝝ dicta et singula dubia legere ⁊ relegere negligat. Aut fortassis ne qs ea. sui ꝓpter inopiā emere cōtempnat. in ꝑsentiarū breuitati inseruire cupiēs. que dispēdiose tradita sunt. hic ꝑsenti meo in opusculo sub cōpendio. dimissis sacratissime misse dubijs. ꝓ honore dei. et omniū fideliū. signant̄ quoꝝ interest pagere officia sacratissime misse ꝑfectu ⁊ deuotione. sacrū canonē de vbo ad vbū explicare ꝑconcepi. Non iuxta meā sentenciā. sed poti⁹ scdm intellectū verū et rectū. doctissimo

rū viroꝝ. ⁊ doctoꝝ clarissimoꝝ. breuia notabilia. pro eiusdē eluci
datiōe annectādo. quatinꝰ quilibet attētus lector et diligēs. hec
scripta relegēdo et ꝑlegēdo. ea q̄ concernūt diuinū cultū. et sacra
tissime misse officiū. ꝑcipue eiꝰ canonē intelligere valeat cū mētē
suauitate atq̄ animi ꝓfectu. Accipe ergo o sacerdos. hec littera
rū monimēta. ⁊ sctōꝝ doctoꝝ optima documēta. his indesinēter
adhereas. in his te exerceas. adiscēdo. quō illa diuinissima sacra
mēta tractare debeas reuerēter. pura mēte. tāto regi xp̄o ꝯpaci
endo. suāq̄ nō minus speciositatē in amarissima passiōe omnino
amissaȝ deplāgere studeas. Itaq̄ volūtarie ꝓ tuo dilecto. tristi
ciā assumere nō negligas. q̄ tristicia ꝑfecto in optimū et in incō
mutabile. iuxta dictū saluatoris. conuertet̄ tibi gaudiū. et sempi
ternū. Quod nobis prestare dignet̄ trinus et vnus deus Amen.

Sequitur textus canonis misse vna
cū expositione ⁊ declaratiōe eiusdem.

TE igitur clementissime pa
ter per iesum xp̄m filiū tuū
dn̄m nostruȝ supplices ro
gamꝰ ⁊ petimꝰ vti accepta habeas
et bn̄dicas. hec ✠ dona. hec ✠ mu
nera. hec sctā ✠ sacrificia illibata

¶ Canon sacratissime misse diuidit̄ in quinq̄ ꝑtes ꝓpter quin
tuplicē sanguinis xp̄i effusionē scȝ in sanguinei sudoris effluxiōe
flagellatiōe. coronatiōe. crucis affixione. et lateris aperitiōe. Pri
ma pars subdiuidit̄ in duo capitula. et capl'm primū iterū subdi
uidit̄ in tres ꝑtes. Primo dirigit̄ petitio ad deū vt has oblatiōes
acceptet. et bn̄dicat. que ꝑtes et capitula patebūt scd̄m ordinem
¶ Et exponit̄ sic canon. Te igitur id est certe assertiue sumptuȝ
Vel exponit̄ ꝓ ergo sumptū cōtinuatiue. Clemētissime id est mi
sericordissime. Pater scȝ creatiōe. Per iesum xp̄m. tanq̄ ꝑ media
torē. Filiū tuū scȝ naturalē. Dn̄m nr̄m. non vsurpatiuū sed dn̄m
dominantiū. Supplices rogamus et petimꝰ id est humiles. nō p̄
sumentes de nostris meritis. sed confidentes de tua benignitate.
Vti id est vt. aduerbiū sil'itudinis. et debet acui in fine ꝓpter vti

verbū nisinitini modi. Accepta id est grata. Habeas id est suscipi-as. Et benedicas scz ad verū et salubre sacrificium convertendum. Hec dona. a deo nobis collata. Hec munera. a nobis allata. Hec scta sacrificia. quo ad representationē. quia representant corpus et sanguinem iesu cristi. Illibata id est immaculata. Et illa tria idem significant. sed diuersis racionibus. ideo idem sub diuersis verbis hic reiterat et hoc ꝓpter excitare deuotionem. Unde Innocētius Sermonū enim multiplicatio et inculcatio pie deuotionis est excitatio. vel ineffabilis cōmendatio sacramenti. Et dicunt dona. quia xp̄s fuit nobis a deo natus. Munera. quia a iuda traditus. Sacrificia. quia a iudeis ad mortē oblatus. Et hec dicunt sancta. ratione significationis. quia significat corpus et sanguinē xp̄i. Et illibata ratione offerentis. quia debet sine macula esse qn̄ hec offerre ꝑtēdit alias iudiciū sibi manducat ꝛ bibit. i. corinth. xj. Circa hac litterā

T Breuiter est notandum ꝙ canon a T incipitur sic formata. ad modū thau. vel signū crucis. quia secūdū ysiderū littera thau significat crucē cristi. Et in ista littera tria sunt notanda. Primo est ibi basis. significās fidei fortitudinem. Est etiam ibi stipes significans spei altitudinem. Et est ibi linea trāsuersalis. significans latitudinē charitatis. Debet enī habere sacerdos precipue thau in frōte suo. videlicet fortitudinē animi contra om̄e temptamentū. spem ꝓ supernis obtinēdis. et caritatē dei et ꝓximi ad quē dirigit. et ꝓ quibus dirigit eius oratio. ¶ Dicit. Te igit ad denotandū ꝯtinuatiōez ꝑfationis ad canonē. et ꝙ nulla oratio infra prefationem et canonē preter sctūs est inserenda. ¶ Multiplicant etiā verba petitionis scz rogamus ac petimus idem significātis. ꝓpter exprimere magnitudinem affectus. ¶ Dicuntur verba ista in plurali. hec dona. ꝛc. ꝓpter diuersitatem specierum atq3 substantiarum vini et panis. Et ad hec verba scz dona munera. tres cruces fiunt. ad designandū triplicē christi traditionē scz a patre. a iuda. a iudeis. ab illis trib9 traditus fuit. Prima fuit ex gracia quia scdm apostolum. Proprio filio suo non pepercit deus sed pro nobis omnibus tradidit illum. Secunda ex auaritia. de qua dicit. Iudas q̄rebat oportunitatē vt eū traderet. Math. xxvj. Tercia ex inuidia de qua Johis. xx. Gens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi Et signū crucis trib9 digitis exprimendū est. que sub inuocatione trinitatis exprimit. et a superiori transit ad inferius. qꝛ xp̄s de celo transit ad terrā. et ꝓducitur a sinistra in dexteraz. quia de miseriis transire debemus ad gloriam. sicut xp̄us transit de morte ad vitam de inferno ad paradisum. ꝛc. Sequitur textus.

In primis que tibi offerimus pro

ecclesia tua sancta catholica quã pa
cificare. custodire. adunare. et rege-
re digneris. toto orbe terrarum una
cum famulo tuo Papa nostro. N. et
antistite nostro. N. et rege nr̃o. N. et
omnibus orthodoxis. atqz catholi-
ce et apostolice fidei cultoribus.

¶ Hec est scd̃a pars primi capituli prime partis. in qua fiunt ora-
tiones ꝓ his. q̇ in dignitate cõstituti sunt. scz tã ꝓ gladio spiritua-
li q̄ꝫ seculari. et pro tota ecclesia que ab eis gubernat̃. ¶ Sequit̃ ex-
positio. In primis id est ꝑncipaliter. Que scz dona. munera et sacri-
ficia. Tibi scilicet deo patri. Offerimus id est sacrificam⁹. Pro eccle
sia tua id est pro ꝯgregatione oĩm fideliũ vinculo charitatis vnita
Sctã id est confirmata et sanctificata. Catholica id est vniuersali
Quã scz ecclesiã. pacificare id est vt pax ab hereticis et scismaticis
habeat. Custodire scz a vicijs et demonijs et inimicis. Adunare scili
cet que dispersa est inter perfidos iudeos bohemos et paganos. Et
regere digneris scilicet in prosperis et aduersis. Toto orbe terrarũ
scz diffusam. Una id est pariter. aduerbiũ congregãdi. Cũ famulo
tuo papa nostro et antistite nostro id est episcopo nostro. Rege no
stro scz romanorum. vel imperatore. Et om̃ibus orthodoxis id est
cristianis. qui sub vtraqz potestate fidẽ xp̄ianã colunt. Atqz catho
lice id est vniuersalis. Et ap̄lice fidei id est per ap̄l'os fundate. Cul
toribus id est veneratorib⁹. ¶ Nota q̇ sacerdos gerit typum per
sone communis representans cristũ. et ideo dicit offerim⁹. ad deno
tandũ q̇ sacerdos non tm̃ in sua sed tocius ecc̄l'e ꝑsona sacrificat.
quapropter. non minus vel maius perficitur a sacerdote bono vel
malo. sicut nec infirmitas virtutez impedit medicine quia non in
merito sacerdotis. sed in verbo conficit̃ creatoris Non em̃ iniqui
tas sacerdotis effectũ impedire potest sacramenti. sicut nec infir-
mitas medici virtutem impedit medicine. sed tamen si malus. sibi
recipit ad eternã damnationẽ. si bonus. ad vitã eternam. ¶ Dicit

eius pro antistite nostro. et debet intentio referri ad episcopum in cuius diocesi quis celebrat. non a quo est ordinatus. vel a cuius dyocesi est oriundus. Antistes celebrans non debet dicere. pro antistite nostro Eciam in diocesi romana non debet dicere celebrans. pro antistite. quia ista dyocesis non habet antistitem sed solum papam. Subiungitur pro rege nostro. Et secundum aliquos vt dixi intelligitur pro rege romanorum. quia papa et rex romanorum tenent apices gubernationis ecclesie. Alij dicunt quod debet referri ad regem in cuius regno sacerdos celebrat. sicut illud de antistite referre debet. etc. ¶ In ista parte canonis et sequenti conuenit inuestigare et scire quibus. et pro quibus. qualiter. et quare sacrificium altaris debemus offerre. que quatuor ex ipso canone aduertere possumus. Primo quibus scilicet soli deo et indiuidue trinitati. quod tangitur ibi. reddunt vota sua eterno deo. Secundo pro quibus. quia pro ecclesia catholica et omnibus orthodoxis. ibi pro ecclesia tua sancta catholica Tercio qualiter. scilicet in vnione fidei et comunione sanctorum. ibi communicantes. Quarto quare scilicet pro beneficijs spiritualibus eternis et temporalibus. eciam pro omnibus propter deum. ibi pro redemptione animarum suarum Et quia sacerdos vt dictum est. communis persone typum gerens et representans christum. ideo eciam orat pro bono communi vniuersalis ecclesie. rogando ei quattuor scilicet tranquillitatem pacis. ibi pacificare. Custodiam ab aduersarijs. ibi custodire. Tercio adunationem omnium in fide vna. ibi adunare. Quarto conuenientem vniuersalis ecclesie gubernationem pro salute omnium fidelium. Sequitur textus.

Memento domine famulorum famularumque tuarum. N. et omnium circumstantium quorum tibi fides cognita est. et nota deuotio. qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis. pro se suisque omnibus pro redemptione animarum suarum. pro spe salutis et incolumitatis sue. tibi reddunt vota sua eterno deo viuo et vero

¶ Hec est tertia pars primi capituli prime partis. in qua specia-
liter fiunt orationes p quibusdā psonis cōnstrictis z circūstantibꝫ
¶ Exponitˀ aūt littera sic. Memento. id est miserando recole. fa-
mulorū id est seruoꝝ. famularū id est ancillarū tuaꝝ colentiū te p
fidē catholicā. Et oīm id est singuloꝝ. Circūstantiū id est audien-
tiū missam. Quoꝝ scȝ audientiū. fides tibi id est q̄ solus scis qui
recte credunt. Cognita est id est manifesta. Et nota id est aperta.
Deuotio qui habēt caritatē et cognoscis q̄ deuote te diligūt. eo q̄
nihil tibi latet. Qui tibi offerūt scȝ circūstantes fideles per psonāȝ
sacerdotis. Hoc sacrificiū id est hāc oblationem. Laudis id est in
qua specialiter laudaris. Quod precipue dicitˀ sacrificium laudis.
quia es omni laude dignꝰ. Pro se scȝ ipsis. Suisq̄ scȝ amicis. Omni
bus. scilicet familiaribus cognatis consanguineis p redemptione
animarū suarū id est p remissione peccatoꝝ quibus etiam remit-
tuntur. Pro spe salutis id est p eterna retributione. Et incolumi
tatis sue id est sanitatis corpis conseruande vel acquirende. Tibi
reddunt id est reddēdo tribuunt. Vota sua id est deuotionem suā
vel desideria vel pmissa bona. Eterno deo. quo ad patrem secūdū
essentiā. Viuo quo ad filium. Et vero quo ad spiritū sctm̄. ¶ Se-
quuntur notabilia. Dicitˀ eterno pter excludere hoies. Viuo pro-
pter sculptilia. Et vero pter demones. ¶ Dicitˀ notāter. Memen-
to dn̄e. non q̄ aliqua obliuio caderet in deū ideo dicimus sed sicut
illoꝝ obliuisci dicitˀ quos sua gr̄a nō visitat vt dicit Innocentius
sic et deus dicitˀ scire hos et noscere illos quos visitat sua gracia et
quos approbat. Memēto igitˀ famulis p tuā graciā eos visitando
¶ Notandū est q̄ in illa cōmemoratiōe p viuis tantū debemꝰ ro-
gare. et non est necesse vocaliter eosdē explicare. cū deus sit exaudi
tor cordium plusq̄ vocum. Nec nimis magna memoria debet fieri
et hoc pter cordis distractionē et mentis euagationē. sed breuiter
debet se sacerdos expedire. potest tamē talis modus teneri cogitā
do. Memento. zc. Primo mei indigni sacerdotis. graciaȝ mihi tri-
buendo. vt hoc sacrificiū laudis valeā offerre tibi et oīibus san-
ctis tuis ad honorē. p me et oīibus p quibꝰ teneor ad salutem ac
psperitatē. Scd̄o p parētibꝰ taȝ carnalibꝰ q̄ spiritualibus. fratri
bus. sororibꝰ. patruis. Et semper in genitiuo ista noīa debēt memo
rari Tertio benefactorū in genere. In specie istoꝝ. N. tribue illis
iuxta tuaȝ sanctā voluntatē atq̄ eorū corporis et anime necessitatē
Quarto oīm inimicoꝝ infideliū reuoca eos ab erroribus z insidijs
eoꝝ vt oēs gratiā tuā obtinere valeamꝰ. Multum enī laudabile et
decens est q̄ sacerdos seruat psonarū ordineȝ scd̄m merita et digni
tates postq̄ suiipsius et suorū memoriā parentū habuerit. Eciam
non est necesse vt diximus q̄ nomina propria exprimat. eo q̄ deo ni-

hil latet sed solū intentionē et affectū ad has psonas p q̄bꝫ ora re vult gerat. ¶ Et nota. q̄ immediate postq̄ dictū fuerit. Me mēto dn̄e famuloꝝ famularūq̄ꝫ tuarū debet seq̄ talis cōmemo ratio ꝛ taliť vti diximꝰ. Deinde cōpleta cōmemoratione sequi dꝫ Et oīm circūstātiū ī q̄ notať q̄ salubre ē interesse deuote miss

Cōmūicātes ꝛ memoriā venerantes in primis glōse semꝑ virginis marie genitricis dei et dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Sꝫ ꝛ beatoꝝ apostoloꝝ ac martirū tuoꝝ Petri pauli andree iacobi iohānis thome iacobi philippi bartholomei mathei simōis et thadei. Lini cleti clementis sixti cornelij cipriani laurēcij crisogōi iohānis ꝛ pauli cosme ꝛ damiani Et omniū sanctorū tuorū q̄rū meritꝫ p̄cibusq̄ꝫ concedas. vt in omibꝰ protectiōis tue muniamur auxilio. Per eundē xp̄m dn̄m nr̄m.

¶ Istud est scd̄m capitl'm prime ꝑtis canonis in quo fiunt memorie aliquoꝝ sanctorū et inuocatiōes p suffragijs eorundem ¶ Sequiť expositio. Cōmunicātes scꝫ in vnitate fidei cū sctīs sumꝰ hic in via: q: ꝑticipamꝰ cū eis in fide, et quā ipi habuerūt

⁊ qđ ipi crediderũt ⁊ nos credim⁹ indubitãter. Et ꝯiungit
Memoriã venerãtes. id est recolẽtes scꝫ sanctoꝝ oĩm q̃ mediã-
te hoc sacrificio salutẽ ꝯsecuti sunt. In pmis id est p̃ oĩb; san-
ctis Glose semꝑ id est ꝑpetue ṽginis marie. Genitricis id est
matris dei et dñi nr̃i ihesu xp̃i. in quib; notat̃ excellẽtia marie
beate ṽginis. Ideo đr de ea. Nũ qđ erã. nec erã qđ sum. nũc di-
cor vtrũq;. Sꝫ ⁊ beatoꝝ apl'oꝝ. ⁊ hoc idõ. q: ipi nob̃ tradide-
rũt formã ⁊ ritũ offerẽdi hoc sacrificiũ. Ac martirũ tuoꝝ qui.
effusiõe sanguis sui tanq̃ testimonio ꝓbauerũt. Et nom̄ sant̃.
xij. apl'i et. xij. martires q̃ ꝑ testamẽto dei ⁊ testimonio fidei du-
odecĩ articuloꝝ sua corpora tradiderũt ¶ Seq̃t̃. Petri quẽ dñs
fecit clanigerũ celi ⁊ caput eccl'ie. q̃ in pmitĩa eccl'ia modũ cele
brationis ⁊ ꝯsecrationis misse adauxit. vltra verba cõsecrationis
dominicã orationẽ adiungẽs. ¶ Pauli. q̃ rapt⁹ est in tertiũ ce-
lũ. modũ celebrãdi atq; ꝯsecrãdi didicit. vt patet. i. corith. xi⁹
¶ Andree. q̃ de veritate hui⁹ sacramẽti in achaia multũ dis-
putauit ¶ Iacobi scꝫ maioꝛ intellige. fratrꝛ iohis euãgeliste
q̃ maior đr. eo q; vocatiõe prior q̃ alter fuit. ¶ Iohãnis. q̃ in
cena recũbens suꝑ pect⁹ dñi. altitudinẽ hui⁹ sacramẽti p̃ cete-
ris excellẽtissime hausit. ¶ Thome q̃ in loca clauoꝝ xp̃i digi-
tos suos intulit. ad fidẽ ꝯfortandã. et de corꝑe gl'ificato de quo
dubitauerat nos pleni⁹ instruxit. ¶ Iacobi mĩoris q̃ frater do-
mini agnomĩat̃ eo q; sili⁹ fuisse ꝑhibet̃. Et sic de alijs sctĩs apl'is
et martirib⁹. quoꝝ noĩa hic in canone explicant̃. q̃ oẽs hoc sa-
cratissimũ sacramẽtũ suis passiõib⁹ fideli testimonio ꝯfirma-
uerũt ¶ Circa qđ notãdũ est q̃re alij sancti martires atq; apl'i
nõ sunt impositi. q̃ tñ maxĩs passiõib; atq; mirabilib; clarue-
rũt sicut sctũs steffan⁹ barnabas ⁊c̃. Rñdet̃ q; canõ iste ex inspira-
tiõe diuina est ꝯposit⁹. ideo isti ex diuina releuatiõe hic sũt in-
serti ⁊ nõ alij Vñ legit̃ q; aliq̃ sctĩ pr̃es hic voluerũt aliq̃s int̃
serẽ ⁊ aliq̃s remouere. incrastĩo noĩa illoꝝ q̃ remouebãt̃ aureis
litteris inuenerũt inscripta. quapropter null⁹ tãte audatie de-
bet esse. q; aliquẽ sanctũ in canone addere vel deponere p̃sumat
¶ Sequit̃. Et oĩm sanctoꝝ tuoꝝ q̃rũ meritꝛ ⁊ p̃cibus. i. inter-
cessiõib⁹. Nã iuxta Hieronimũ hec clausula apponit̃. q̃a festi-
uitas oĩm sctõꝝ singl'is dieb; celebrari nõ põt. cũ đt Eusebi⁹ q;
in quolibet die ampli⁹ q̃ quinq; milia sctõꝝ festa concurrunt
excepto die kalendarũ ianuarij quo intendebãt gẽtiles epulis
et solennitatib; et nõ ad martirisandũ sctõs. ¶ Sequitur Vt
muniamur. i. ꝓtegamur Auxilio. i. subsidio Tue ꝓtectiõis in
omib; scꝫ opibus. orationib⁹. actiõibusq; nostris. Dubitat̃ q̃-
re hic in canone et in celebratiõe missaꝝ. sctõꝝ memoriã cele-

biam⁹ et eoꝝ auxiliū imploram⁹. Rn̄detur ꝙ ecclia memora-
tur sctōꝝ noui testamēti in consecratiōe hui⁹ sacrificij. non vt
aliquid operent̄ ad ꝯsecrationē hui⁹ sacramēti. sed vt eoꝝ me-
ritis iuuemur et sctificemur. quatin⁹ digne ꝛ salubriter hui⁹
sacrificij oblationē ꝑficiamus. ¶ Concludit̄ tandē hec oratio.
Per eundē christū dominū nr̄m quia sicut ꝑ ipm̄ omnia facta
sunt. sic ꝛ oia ꝑ ipm̄ sunt termināda. Et nō rn̄det̄ hic Amen.
qꝛ vt dt rationale. pie credit̄ ꝛ indubitanter ꝑsumit̄. ꝙ iam as-
sint angeli. ipi sacerdoti ministrātes et loco ministratoꝝ Amē
rn̄dentes Quare sancti a nob̄ sunt venerandi. Rn̄det Damas-
cen⁹ li. iiij. c. vij. et ponit quattuoꝛ ratiōes q̄. ꝑ vna cōputant̄
scꝫ quia amici sunt dei Johānis. xij. Jam nō dicā vos seruos ꝫ
amicos meos Scd̄o qꝛ filij dei Johis. x. Dedit eis ptātem fili-
os dei fieri Tertio heredes dei ad Roma. viij. Si aūt filij ꝛ he-
redes Quarto duces vestri De quo Da. sic dicit. Si quis mul-
tū laboꝛat ducem inuenire q̄ eū alicui regi moꝛtali adducat. et
pꝛo eo ad ipm̄ verbū faciat. quātomagis duces generis hūani
qui pꝛo nobis ad deū interpellatiōes faciūt sunt honoꝛandi tē-
pla eis erigendo et memoꝛiā eoꝝ venerādo.

Hanc igitur oblationē seruitutis
nostre sed ꝛ cūcte familie tue quīs
dn̄e vt placat⁹ accipias diesqꝫ no
stros in tua pace disponas. atqꝫ
ab eterna damnatiōe nos eripiet
in electoꝛū tuoꝛū iubeas grege nu
merari Per xp̄m dominū nostrū

¶ Ista est scd̄a ps pꝛincipalis canōis in qua postulat̄ dei patrꝭ
benigna placatio et hui⁹ sacramēti consecratio et scd̄m hoc
ista ps subdiuidit̄ in duo capitula Pꝛīo postulat̄ dei pr̄is beni-
gna placatio. vt sic placat⁹ acceptet nr̄a sacrificia et det nobis
pacē. et vt liberet nos de massa. et cōgregatiōe dānatoꝝ. et enu-
meret nos inter electos suos ¶ Sequit̄ expositio Hanc igit̄
oblationē. i. oblatū sacrificiū Seruitutis nostre scilicet quod

[illegible] in vera adoratione soli deo offerimus. Sz et cuncte familie tue [illegible] sub vexillo sancte crucis et [illegible] milicie. [illegible] [illegible] et pater clementissime. Ut placat⁹ .i. mitigat⁹ [illegible] Accipias .i. gratanter ac- [illegible] In tua pace .i. in tranqil- [illegible] Disponas .i. ordines. [illegible] [illegible] misericordi [illegible] [illegible] predestina [illegible] .i. associa- [illegible] condicio oim [illegible] oblationem huius sacrificij impe [illegible] [illegible] huius sacramenti tradi- [illegible] placati sunt [illegible] [illegible] vera adora- [illegible] tuoru [illegible] hoc sacrificium [illegible] [illegible]

Quā oblationem tu deus in omī
bus quesum⁹ bene✠dictā ascri-
ptā ra✠tam rationabilē acce-
ptabilemq; facere digneris. ut nobis
corp⁹ ✠ sanguis fiat dilectissimi fi
lii tui domini nostri iesu christi.

[illegible] corpus et sanguis [illegible] Et e [illegible] placere [illegible] acceptabile [illegible] bo- [illegible] corp⁹ et [illegible] dilectissimi [illegible] Exponit sic Quā [illegible] In omib⁹

scȝ existẽs Quesum⁹ digneris facere Bñdictã.i. ꝯsecratã Ascriptã.i.approbatã. Ratã.i.firmã Rõnabilẽ.i.diuine rõne et volũtati ꝯformẽ.Acceptabileq̃ȝ.i.acceptabile sacrificium Ut scȝ panis ⁊ vinũ. Nob scȝ ad nostrã salutẽ.Corp⁹ ⁊ sanguis fiat.d.f.t.d.n.i.xp̃i.Dicit notãter sacerdos hic.fiat nob.ido qꝛ sacerdos est solũ minister hui⁹ ineffabilis ꝯuersiõis. ido nõ in psona ꝓpria loq̃tur ꝫ ĩ psona xp̃i loquẽs fiat.⁊ ĩ hoc ꝯformat se ṽbo creatiõis Genesis.i. fiat lux siue fiat lumĩaria.qꝛ eadẽ potẽtia requirit in trãsubstãtiatione.sicut in resurrectione ⁊ in rerũ creatiõe.et in ṽbi dei incarnatiõe.Luce.j. Fiat mihi scd̃m verbũ tuũ.Couenĩes eñ est ymmo oportet q̃ hec trãsubstãtiatio fiat p ṽba transitũ significãtia.ido nõ dr̃ q̃ panis sit corp⁹ xp̃i.sed bñ dicit panis fiat corp⁹ xp̃i. ideo bñ ponit fiat.Circa qd̃ notandũ q̃ sacerdos hic facit quinq̃ȝ cruces.tres sup panẽ et calicẽ in ꝯmuni qñ dicit Bñdic.ascri.ratã.Duas vnã sup panẽ qñ dr̃ corp⁹.reliquã sup calicẽ qñ dicit sanguis.Et representant nobis venditionẽ inde. que fuit maledicta.ꝓscripta irrita.iniq̃ et detestabilis.ideo dicit sacerdos. Qȝ tu de⁹ hanc oblationẽ digneris facere bñdictã.p qua nos in celestib⁹ bñdicas.Judas deletus est de libro viuentiũ ⁊ cũ iustꝭ nõ est script⁹ Ascriptã.p qua nos inter electos ascribas.Judas se laq̃o suspẽdit ⁊ episcopatũ ei⁹ accepit alter Ratã.p quã ratũ ⁊ certũ sit nostre salutis ꝓmissuȝ Judas exijt ꝯdẽpnat⁹ ⁊ oratio eius facta est in pctm̃. Rõnabile.p quã rõnabile fiat nostre seruitutis obsequiũ Judas reddit malũ p bonis. et odiũ p dilectiõe tribuit.Acceptabileq̃ȝ.p quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q̃ pateret accepit panẽ in sctãs ac venerabiles man⁹ suas eleuatis oculis in celũ ad te deũ patrẽ suũ omnipotẽtẽ. tibi gracias agens benedi✠xit.fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et mãducate ex hoc omnes.

tibi in vera adoratiõe soli deo offerim⁹. Sz ꝛ cũcte familie tue scz militãtis sub vexillo sctẽ crucis ꝛ xp̄iane milicie. Quesum⁹ dñe scz om̄ipotẽs ꝛ pater clemẽtissime. Ut placat⁹. i. mitigat⁹ p̄cib⁹ ꝛ intercessionibus sctõꝝ tuoꝝ. Accipias. i. gratãter acceptas Diesq̄ n̄ros. i. tp̄a vite nostre. In tua pace. i. in trãq̄llitate pacis et securitate Disponas. i. ordines. Atq̄ pro et Ab eterna damnatione. i. pena infernali. Nos eripi. i. misericordit̃ liberari. Et in electoꝝ tuoꝝ. i. sanctoꝝ a te eternaliter p̄destinatoꝝ. Jubeas grege. i. ꝯsortio ꝛ aggregatiõe Nũerari. i. associari. Per. c. d. n. Ista littera iam lecta est quodãmõ ꝯclusio oĩm p̄dictoꝝ specialiter huius qd̄ ꝑ oblatiõem hui⁹ sacrificij impetrare intẽdim⁹ Et est sentẽtia ista. q: sctĩ tui dñe quoꝝ ꝯmemoratio iam acta est. q̃ nobis ritũ et formã hui⁹ sacramẽti tradiderũt ꝛ reliquerũt. ip̄mq̄ offerẽdo ꝛ sumẽdo grãz ꝯsecuti sunt sic ꝛ nos merit̃ ꝛ p̄cib⁹ eoꝝ tua solita ꝓtectiõe muniri ꝯfidim⁹ Jccirco illis ꝓ nobis sic intercedẽtib⁹ rogã⁹ ꝯfidẽter. qtũs tu de⁹ pater ꝑ xp̄m. d. n. idẽ sacrificiũ qd̄ tibi soli deo vera adoratiõe impẽdim⁹. placat⁹ meritis ꝛ intercessiõib⁹ sctõrum tuorũ approbanda accipias ꝛ gratuite acceptes vt hoc sacrificium tranquilitatem pacis Liberationem ab eterna dãnatiõe. ꝛ cõsortiũ tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

Quã oblationem tu deus in omnibus quesum⁹ bene✠dictã ascri✠ptã ra✠tam rationabilẽ acceptabileq̄ facere digneris. vt nob̃ corp⁹ ꝛ sanguis fiat dilectissimi filij tui domini nostri iesu christi.

¶ Istud est scdm capi. scde ptis. in q̃ petit̃ magnũ ꝛ arduũ scz q ex esca mãli fiat nob̃ corp⁹ ꝛ sanguis dñi n̄ri ih̄u xp̄i. Et ẽ sñia ista. O de⁹ pr̄ clemẽtissime nos petim⁹ qtũs hãc oblatõẽ ꝯsecrare approbare ꝛ ꝯseruare digner̃. i. rõnabilẽ ꝛ acceptabilẽ tibi hostiã vl̃ sacrificiũ ita vt ad nrãz salutẽ panis ꝛ vinũ fiat corp⁹ ꝛ sãguis dñi dei n̄ri ih̄u xp̄i dilectissimi filij tui Exponit̃ sic Quã oblationẽ scz seruitut̃ n̄re Tu de⁹. s. pr̄ clemẽtissime. In omib⁹

scʒ existẽs Quesum⁹ digneris facere Bñdictã.i. ꝯsecratã As-
criptã.i.approbatã. Ratã.i.firmã Rõnabilẽ.i.diuine rõne et
volũtati ꝯformẽ. Acceptabileq̃ʒ.i.acceptabile sacrificium Ut
scʒ panis ⁊ vinũ. Nob scʒ ad nostrã salutẽ. Corp⁹ ⁊ sanguis fi-
at.d.f.t.d.n.i.xp̄i. Dicit notãter sacerdos hic.fiat nob.ido qꝛ
sacerdos est solũ minister hui⁹ ineffabilis ꝯuersiõis. ido nõ in
ꝑsona ꝓpria loq̃tur ſʒ ĩ ꝑsona xp̄i loquẽs fiat. ⁊ ĩ hoc ꝯformat se
v̄bo creatiõis Genesis.i. Fiat lux siue fiat lumĩaria. qꝛ eadẽ po-
tẽtia requirit in trãsubstãtiatione. sicut in resurrectione ⁊ in
rerũ creatiõe. et in v̄bi dei incarnatiõe. Luce.j. Fiat mihi scd̄m
verbũ tuũ. Cõueniẽs em̄ est ymmo oportet q̄ hec trãsubstãtia-
tio fiat ꝑ v̄ba transitũ significãtia. ido nõ dr̄ q̄ panis sit corp⁹
xp̄i. sed bñ dicit panis fiat corp⁹ xp̄i. ideo bñ ponit fiat. Circa
qd̄ notandũ q̄ sacerdos hic facit quinq̃ʒ cruces. tres sup̄ panẽ
et calicẽ in ꝯmuni qñ dicit Bñdic.ascri.ratã. Duas vnã sup̄
panẽ qñ dt̄ corp⁹. reliquã sup̄ calicẽ qñ dicit sanguis. Et repre-
sentant nobis venditionẽ iude. que fuit maledicta. ꝓscripta
irrita. iniq̃ et detestabilis. ideo dicit sacerdos. Qʒ tu de⁹ hanc
oblationẽ digneris facere bñdictã. ꝑ qua nos in celestib⁹ bñdi-
cas. Judas delectus est de libro viuentiũ ⁊ cũ iustꝭ nõ est script⁹
Ascriptã. ꝑ qua nos inter electos ascribas. Judas se laq̃o su-
spẽdit ⁊ episcopatũ ei⁹ accepit alter Ratã. ꝑ quã ratũ ⁊ certũ
sit nostre salutis ꝓmissuʒ Judas exijt ꝯdẽpnat⁹ ⁊ oratio eius
facta est in pctm̄. Rõnabile. ꝑ quã rõnabile fiat nostre seruitu-
tis obsequiũ Judas reddit malũ ꝑ bonis. et odiũ ꝑ dilectiõe
tribuit. Acceptabileq̃ʒ. ꝑ quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q̃ pateret accepit pa-
nẽ in sctãs ac venerabiles man⁹
suas eleuatis oculis in celũ ad te
deũ patreʒ suũ omnipotẽteʒ. tibi
gracias agens benedi✠xit. fregit
et dedit discipulis suis dicens. Ac-
cipite et mãducate ex hoc omnes.

tibi in vera adoratiõe soli deo offerim⁹. Sz ⁊ cũcte famiℓe tue scz militãtis sub vexillo sctẽ crucis ⁊ xp̃iane milicie. Quesum⁹ dñe scz om̃ipotẽs ⁊ pater clemẽtissime. Ut placat⁹. i. mitigat⁹ p̃cib⁹ ⁊ intercessionibus sctoꝝ tuoꝝ. Accipias. i. gratãter acceptas Diesq₃ nr̃os. i. tp̃a vite nostre. In tua pace. i. in trãq̃llitate pacis et securitate Disponas. i. ordines. Atq₃ pro et Ab eterna damnatione. i. pena infernali. Nos eripi. i. misericordiť liberari. Et in electoꝝ tuoꝝ. i. sanctoꝝ a te eternaliter p̃destinatoꝝ. Jubeas grege. i. ꝯsortio ⁊ aggregatiõe Nũerari. i. associari. Per. c. d. n. Ista littera iam lecta est quodãmõ ꝯclusio oĩm p̃dictoꝝ specialiter huius qđ p oblatiõem hui⁹ sacrificij impetrare intẽdim⁹ Et est sentẽtia ista. q₂ scti tui dñe quoꝝ ꝯmemoratio iam acta est. q̃ nobis ritũ et formã hui⁹ sacramẽti tradiderũt ⁊ reliquerũt. ip̃mq₃ offerẽdo ⁊ sumẽdo grã₃ ꝯsecuti sunt sic ⁊ nos meritℓ ⁊ p̃cib⁹ eoꝝ tua solita ꝓtectiõe muniri ꝯfidim⁹ Jccirco illis ꝓ nobis sic intercedẽtib⁹ roga⁹ ꝯfidẽter. qtũs tu de⁹ pater p xp̃m. d. n. idẽ sacrificiũ qđ tibi soli deo vera adoratiõe impẽdim⁹. placat⁹ meritis ⁊ intercessiõib⁹ sctõꝛum tuoꝛũ approbanda accipias ⁊ gratuite acceptes vt hoc sacrificium tranquilitatem pacis Liberationem ab eterna dãnatiõe. ⁊ cõsortiũ tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

Quã oblationem tu deus in om̃ibus quesum⁹ bene✠dictã ascri✠ptã ra✠tam rationabilẽ acceptabileq₃ facere digneris. vt nob corp⁹ ⁊ sanguis fiat dilectissimi filij tui domini nostri iesu christi.

¶ Istud est scdm capi. scde ptis. in q̃ petiť magnũ ⁊ arduũ sez q ex esca mãli fiat nob corp⁹ ⁊ sanguis dñi nr̃i ihu xp̃i. Et ẽ sñia ista. O de⁹ pr̃ clemẽtissime nos petim⁹ qtũs hãc oblatõ₃ ꝯsecre approbare ⁊ ꝯseruare dignerℓ. i rõnabilẽ ⁊ acceptabilẽ tibi hostiã vℓ sacrificiũ ita vt ad nrã₃ salutẽ panis ⁊ vinũ fiat corp⁹ ⁊ sãguis dñi dei nr̃i ihu xp̃i dilectissimi filij tui Exponiť sic Quã oblationẽ scz seruitutℓ nr̃e Tu de⁹. s. pr̃ clemẽtissime. In om̃ib⁹

scz existes Quesumus digneris facere Bñdictã.i. ɔsecratã Ascriptã.i.approbatã. Ratã.i.firmã Rõnabilẽ.i.diuine rõne et volũtati ɔformẽ. Acceptabilẽqz.i.acceptabile sacrificium Vt scz panis ⁊ vinũ. Nob scz ad nostrã salutẽ. Corpus ⁊ sanguis fiat.d.f.t.d.n.i.xpi. Dicit notãter sacerdos hic.fiat nob.ido qr sacerdos est solũ minister huius ineffabilis ɔuersiõis. ido nõ in psona ppria loqtur ſʒ ĩ psona xpi loquẽs fiat.⁊ ĩ hoc ɔformat se vbo creatiõis Genesis.i. fiat lux siue fiat lumĩaria. qr eadẽ potẽtia requirit in trãsubstãtiatione.sicut in resurrectione ⁊ in rerũ creatiõe.et in vbi dei incarnatiõe. Luce.j. Fiat mihi scdm verbũ tuũ. Cõueniẽs enĩ est ymmo oportet q hec trãsubstãtiatio fiat p vba transitũ significãtia.ido nõ dr q panis sit corpus xpi.sed bñ dicit panis fiat corpus xpi. ideo bñ ponit fiat. Circa qd notandũ q sacerdos hic facit quinqz cruces.tres sup panẽ et calicẽ in ɔmuni qñ dicit Bñdic.ascri.ratã. Duas vnã sup panẽ qñ dt corpus.reliquã sup calicẽ qñ dicit sanguis. Et representant nobis venditionẽ iude. que fuit maledicta.pscripta irrita.iniq et detestabilis.ideo dicit sacerdos. Qz tu deus hanc oblationẽ digneris facere bñdictã.p qua nos in celestibus bñdicas. Judas deletus est de libro viuentiũ ⁊ cũ iustis nõ est scriptus Ascriptã.p qua nos inter electos ascribas. Judas se laqo suspẽdit ⁊ episcopatũ eius accepit alter Ratã.p quã ratũ ⁊ certũ sit nostre salutis pmissuz Judas exijt ɔdẽpnatus ⁊ oratio eius facta est in pctm̃. Rõnabile.p quã rõnabile fiat nostre seruitutis obsequiũ Judas reddit malũ p bonis. et odiũ p dilectiõe tribuit. Acceptabilẽqz.p quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q pateret accepit panẽ in sctãs ac venerabiles manus suas eleuatis oculis in celũ ad te deũ patrez suũ omnipotẽtez. tibi gracias agens benedi✠xit. fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et mãducate ex hoc omnes.

tibi in vera adoratiõe soli deo offerimꝰ. Sꝫ ⁊ cūcte familie tue
scꝫ militātis sub vexillo sctē crucis ⁊ xp̄iane milicie. Quesumꝰ
dn̄e scꝫ om̄ipotēs ⁊ pater clemētissime. Ut placatꝰ .i. mitigatꝰ
p̄cib⁊ ⁊ intercessionibus sctōꝝ tuoꝝ. Accipias .i. gratāter ac-
ceptas Dies qꝫ n̄ros .i. tp̄a vite nostre. In tua pace .i. in trāql-
litate pacis et securitate Disponas .i. ordines. Atqꝫ pro et Ab
eterna damnatione .i. pena infernali. Nos eripi .i. misericordit̄
liberari. Et in electoꝝ tuoꝝ .i. sanctoꝝ a te eternaliter p̄destina
toꝝ. Jubeas grege .i. ꝯsortio ⁊ aggregatiõe Nūerari .i. associa-
ri. Per .c.d.n. Ista littera iam lecta est quodāmō ꝯclusio oīm
p̄dictoꝝ specialiter huius qd̄ ꝑ oblatiōem huiꝰ sacrificij impe
trare intēdimꝰ Et est sentētia ista. qꝛ sctī tui dn̄e quoꝝ ꝯmemo
ratio iam acta est. q̄ nobis ritū et formā huiꝰ sacramēti tradi-
derūt ⁊ reliquerūt. ip̄mqꝫ offerēdo ⁊ sumēdo grāz ꝯsecuti sunt
sic ⁊ nos meritꝫ ⁊ p̄cib⁊ eoꝝ tua solita ꝓtectiõe muniri ꝯfidimꝰ
Jccirco illis ꝓ nobis sic intercedētib⁊ rogāꝰ ꝯfidēter. qtūs tu
deꝰ pater ꝑ xp̄m. d.n. idē sacrificiū qd̄ tibi soli deo vera adora-
tiõe impēdimꝰ. placatꝰ meritis ⁊ intercessiōibꝰ sctōrum tuorū
approbanda accipias ⁊ gratuite acceptes vt hoc sacrificium
tranquilitatem pacis Liberationem ab eterna dānatiõe . ⁊ cō
sortiū tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

**Quā oblationem tu deus in om̄i
bus quesumꝰ bene✠dictā ascri-
✠ptā ra✠tam rationabilē acce-
ptabileqꝫ facere digneris. ut nob̄
corpꝰ ✠ sanguis fiat dilectissimi fi
lij tui domini nostri iesu christi.**

¶ Istud est scōm capi. scōe ptis. in q̄ petit̄ magnū ⁊ arduū scꝫ
q ex esca māli fiat nob corpꝰ ⁊ sanguis dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i. Et ē sn̄ia
ista. O deꝰ pr̄ clemētissime nos petimꝰ qtūs hāc oblatōꝫ ꝯsecre
approbare ⁊ ꝯseruare digneris .i. rōnabilē ⁊ acceptabilē tibi ho-
stiā vl' sacrificiū ita vt ad nrāz salutē panis ⁊ vinū fiat corpꝰ ⁊
sāguis dn̄i dei n̄ri ih̄u xp̄i dilectissimi filij tui Exponit̄ sic Quā
oblationē scꝫ seruitutꝫ n̄re Tu deꝰ .s. pr̄ clemētissime. In om̄ibꝰ

scz existẽs Quesum⁹ digneris facere Bñdictã.i. ↄsecratã Ascriptã.i.approbatã. Ratã.i.firmã Rõnabilẽ.i.diuine rõne et volũtati ↄformẽ. Acceptabileq̃z.i.acceptabile sacrificium Ut scz panis ⁊ vinũ. Nob scz ad nostrã salutẽ. Corp⁹ ⁊ sanguis fiat.d.f.t.d.n.i.xpi. Dicit notãter sacerdos hic.fiat nob.ido q₂ sacerdos est solũ minister hui⁹ ineffabilis ↄuersiõis. ido nõ in ꝑsona ꝓpria loq̃tur ꝫ ĩ ꝑsona xpi loquẽs fiat.⁊ ĩ hoc ↄformat se ṽbo creatiõis Genesis.i. fiat lux siue fiãt lumĩaria. q₂ eadẽ potẽtia requirit̃ in trãsubstãtiatione.sicut in resurrectione ⁊ in rerũ creatiõe.et in ṽbi dei incarnatiõe.Luce.j. Fiat mihi scdm verbũ tuũ. Cõueniẽs enĩ est ymmo oportet ꝙ hec trãsubstãtiatio fiat ꝑ ṽba transitũ significãtia.ido nõ dr̃ ꝙ panis sit corp⁹ xpi.sed bñ dicit̃ panis fiat corp⁹ xpi. ideo bñ ponit̃ fiat. Circa qd̃ notandũ ꝙ sacerdos hic facit quinq̃z cruces.tres sup pane et calicẽ in ↄmuni qñ dicit Bñdic.ascri.ratã. Duas vnã sup panẽ qñ dr̃ corp⁹.reliquã sup calicẽ qñ dicit sanguis. Et representant nobis venditionẽ iude. que fuit maledicta.ꝓscripta irrita.iniq̃ et detestabilis.ideo dicit sacerdos. Qz tu de⁹ hanc oblationẽ digneris facere bñdictã.ꝑ qua nos in celestib⁹ bñdicas. Judas delectus est de libro viuentiũ ⁊ cũ iustꝪ nõ est script⁹ Ascriptã.ꝑ qua nos inter electos ascribas. Judas se laq̃o suspẽdit ⁊ episcopatũ ei⁹ accepit alter Ratã.ꝑ quã ratũ ⁊ certũ sit nostre salutis ꝓmissuz Judas exijt ↄdẽpnat⁹ ⁊ oratio eius facta est in pctm̃. Rõnabile.ꝑ quã rõnabile fiat nostre seruitutis obsequiũ Judas reddit malũ ꝑ bonis. et odiũ ꝑ dilectiõe tribuit. Acceptabileq̃z.ꝑ quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie ꝙ pateret̃ accepit panẽ in sctãs ac venerabiles man⁹ suas eleuatis oculis in celũ ad te deũ patrez suũ omnipotẽtez. tibi gracias agens benedi✠xit.fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et mãducate ex hoc omnes.

tibi in vera adoratiōe soli deo offerim⁹. Sz ꝛ cūcte familie tue scꝫ militātis sub vexillo scte crucis ꝛ xpiane milicie. Quesum⁹ dn̄e scꝫ om̄ipotēs ꝛ pater clemētissime. Ut placat⁹. i. mitigat⁹ pcibꝫ ꝛ intercessionibus sctōꝝ tuoꝝ. Accipias. i. gratāter acceptas Dies qꝫ nr̄os. i. tpa vite nostre. In tua pace. i. in trāqllitate pacis et securitate Disponas. i. ordines. Atqꝫ pro et Ab eterna damnatione. i. pena infernali. Nos eripi. i. misericordit liberari. Et in electoꝝ tuoꝝ. i. sanctoꝝ a te eternaliter pdestinatoꝝ. Jubeas grege. i. ꝯsortio ꝛ aggregatiōe Nūerari. i. associari. Per. c. d. n. Ista littera iam lecta est quodāmō ꝯclusio oīm pdictoꝝ specialiter huius qd̄ p oblatiōem hui⁹ sacrificij impetrare intēdim⁹ Et est sentētia ista. qꝛ sctī tui dn̄e quoꝝ ꝯmemoratio iam acta est. q̄ nobis ritū et formā hui⁹ sacramēti tradiderūt ꝛ reliquerūt. ip̄mqꝫ offerēdo ꝛ sumēdo grāꝫ ꝯsecuti sunt sic ꝛ nos meritꝭ ꝛ pcibꝫ eoꝝ tua solita ꝓtectiōe muniri ꝯfidim⁹ Idcirco illis ꝓ nobis sic intercedētibꝫ rogā⁹ ꝯfidēter. qtūs tu de⁹ pater p xp̄m. d. n. idē sacrificiū qd̄ tibi soli deo vera adoratiōe impēdim⁹. placat⁹ meritis ꝛ intercessiōib⁹ sctōrum tuorū approbanda accipias ꝛ gratuite acceptes vt hoc sacrificium tranquilitatem pacis Liberationem ab eterna dānatiōe. ꝛ cōsortiū tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

Quā oblationem tu deus in omnibus quesum⁹ bene✠dictā ascri✠ptā ra✠tam rationabilē acceptabilēqꝫ facere digneris. ut nobis corp⁹ ꝛ sanguis fiat dilectissimi filij tui domini nostri iesu christi.

¶ Istud est scd̄m capi. scd̄e ptis. in q̄ petit magnū ꝛ arduū scꝫ q ex esca māli fiat nob corp⁹ ꝛ sanguis dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Et ē sn̄ia ista. O de⁹ pr̄ clemētissime nos petim⁹ qtūs hāc oblatōꝫ ꝯsecrare approbare ꝛ ꝯseruare digneris. i rōnabilē ꝛ acceptabilē tibi hostiā vl sacrificiū ita vt ad nr̄āꝫ salutē panis ꝛ vinū fiat corp⁹ ꝛ sāguis dn̄i dei nr̄i ihu xp̄i dilectissimi filij tui Exponit sic Quā oblationē scꝫ seruitutꝭ nr̄e Tu de⁹. s. pr̄ clemētissime. In omib⁹

scz existẽs Quesum⁹ digneris facere Bñdictã.i. ɔsecratã Ascriptã.i.approbatã. Ratã.i.firmã Rõnabilẽ.i.diuine rõne et volũtati ɔformẽ. Acceptabileq̃z.i.acceptabile sacrificium Ut scz panis ⁊ vinũ. Nob scz ad nostrã salutẽ. Corp⁹ ⁊ sanguis fiat.d.f.t.d.n.i.xp̃i. Dicit notãter sacerdos hic.fiat nob.ido q2 sacerdos est solũ minister hui⁹ ineffabilis ɔuersiõis. ido nõ in psona ppria loq̃tur ſ3 ĩ psona xp̃i loquẽs fiat. ⁊ ĩ hoc ɔformat se v̈bo creatiõis Genesis.i. fiat lux siue fiat lumĩaria. q2 eadẽ potẽtia requirit in trãsubstãtiatione,sicut in resurrectione ⁊ in rerũ creatiõe.et in v̈bi dei incarnatiõe. Luce.j. Fiat mihi scd̃m verbũ tuũ. Cõueniẽs enĩ est ymmo oportet q̈ hec trãsubstãtiatio fiat p v̈ba transitũ significãtia.ido nõ d2 q̈ panis sit corp⁹ xp̃i.sed bñ dicit panis fiat corp⁹ xp̃i. ideo bñ ponit fiat. Circa qd̃ notandũ q̈ sacerdos hic facit quinq̃z cruces.tres sup panẽ et calicẽ in ɔmuni qñ dicit Bñdic.ascri.ratã. Duas vnã sup panẽ qñ d̃t corp⁹.reliquã sup calicẽ qñ dicit sanguis. Et representant nobis venditionẽ iude. que fuit maledicta.ɔscripta irrita.iniq̃ et detestabilis.ideo dicit sacerdos. Sz tu de⁹ hanc oblationẽ digneris facere bñdictã.p qua nos in celestib⁹ bñdicas. Judas deletus est de libro viuentiũ ⁊ cũ iustꝭ nõ est script⁹ Ascriptã.p qua nos inter electos ascribas. Judas se laq̃o suspẽdit ⁊ episcopatũ ei⁹ accepit alter Ratã.p quã ratũ ⁊ certũ sit nostre salutis ɔmissuz Judas exijt ɔdẽpnat⁹ ⁊ oratio eius facta est in pctm̃. Rõnabile.p quã rõnabile fiat nostre seruitutis obsequiũ Judas reddit malũ p bonis. et odiũ p dilectiõe tribuit. Acceptabileq̃z.p quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q̈ pateret accepit panẽ in sctãs ac venerabiles man⁹ suas eleuatis oculis in celũ ad te deũ patrez suũ omnipotẽtez. tibi gracias agens benedi✠xit. fregit et dedit discipulis suis dicens. Accipite et mãducate ex hoc omnes.

Hoc est enim corpus meum.

¶ Ista est tertia pars principalis canōis in qua ponunt̄ v̄ba ꝯsecrationē efficientia ꝛ finaliter ꝯficiētia. Et dimidit̄ in duo capitl'a. in p̄mo introducunt̄ v̄ba ꝯsecratiōis xp̄i Et illō rep̄sentat̄ qđ dn̄s nr̄ ih̄us xp̄s in cena fecit. quā ꝑticulā alexander p̄m' sic ordinasse dr̄ ꝛ addidisse ꝓm formā ap̄loꝝ ꝛ euāgelistarū sic derelictā Et est sn̄ia ista Ꝙ pr̄ clemētissi̇e. dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s fili' tuus ꝑ̄ria die p̄cedēte passionē suā. hora cene accepit panē in venerabiles man' suas. ꝛ eleuādo ocl'os suos in celum ad te deū patrē suū omīpotentē. ꝛ grās agēdo bn̄dixit dicēs Hoc est enī corp' meū. in corp' suū trāsubstanciando. Et fregit ꝛ dedit discipl'is suis dicēs. Accipite ꝛ mādu̇cate ex hoc oēs. Et exponit̄ sic. Qui scʒ dn̄s noster ih̄s xp̄s. Pridie. i. p̄cedēti die q̄ pateret̄. Accepit panē scʒ non ꝯsecratū. In sctās. i. sctificatas Ac venerabiles. i. honorādas man' suas Eleuatis ocl'is sursum scʒ ꝓm hūanitatē. Ocl'is scʒ tā mentis q̄ corp̄is. In celū. i. vs' celū. Ad te deū patrē suū scʒ ꝓm diuinitatē. omīpotentē Agēs. i. referēs Tibi grās. i. grārum actiōes Bn̄dixit. i. consecrauit Fregit scʒ speciē panis. Et dedit. i. porrexit discipulis suis dicēs. Accipite scʒ ꝑ fidē Et mādu̇cate. i. comedite scʒ ꝑ charitatē. ex hoc oēs. ¶ Circa quod notandū q̄ eccl'ia in die cene specialiter addit illā ꝑticulā. Qui pridie q̄ pateret̄. pro nr̄a oīm salute. qđ est hodie ad singularē reuerentiā hui' diei. eo q̄ ista die hoc venerabilissimū sacramentū sit institutū. in qua die desideratissimū est institutū ꝯuiuiū. ꝓm q̄ dominus dixit. Desiderio desideraui hoc pasca manducare vobiscū anteq̄ paciar Luce xxij. Sequit̄. Accepit panē in sctās ac venerabiles man' suas. in q̄ denotat̄ q̄ hoc sacramentū nō nisi in diuinis manib'. non viciatis sed cōsecratis debʒ reuerēter et venerabiliter tractari Ex quo statim habet̄. q̄ solum sacerdos hʒ hoc sacramētuʒ ꝯficere Vbi sciendū q̄ q̄ttuor requirunt̄ ad cōficiendū eucharistiā vn̄ vsus. Verbū materies intētio sensus ꝛ ordo. Cōueniunt xp̄i vt corp' ꝯficiat̄. Pri̇o v̄buʒ. i. forma v̄boꝝ q̄ ista ē Hoc est enī corp' meū. Istis v̄bis nō ꝓlatis. nō est ibi sacramentum Et si enī. nō de subā forme v̄boꝝ est. tn̄ de bn̄ esse ei'. Cetera verba scʒ Qui p̄die ꝛc. addita sunt ex reuelatiōe sp̄us sancti. ideo sine necessitate nullo mō obmitti debēt. Scđo requirit̄ puritas materie. q̄ de tritico puro dʒ esse hostia. q̄r dn̄s grano frumēti se ꝯpauit. Tertio intētio ꝯficiētis. q̄ sacerdos intēdat specialiter ꝯficere Intētio enī sp̄ est necessaria vl' actualis vel habitualis. Et generaliter debet habere intentionē illam. q̄ velit ꝯfi-

4^or requirit^r

cere scdm institutionẽ eccl'ie. que ꝑ vtilitate vl' necessitate generaliter vel ꝑticulariter cõferret instituit. Et ꝓpter hoc si qs ex ludibrio vl' stulticia ꝓferret v̄ba ꝯsecratiõis sup totũ panẽ in foro. ꝛ totũ vinũ in cellario. nõ cõficit. quãuis ipe etiã habuit intẽtionẽ ꝯsecrãdi. vt quibusdã placet. quamq̄ quidã tenẽt oppositũ vt patet in dubijs misse. ¶ Sequit᷑ Eleuatꝭ ocl'is in celũ ꝛc. Crist⁹ in arduis agendis semꝑ eleuauit oculos in celũ vt in resuscitatiõe lazari. Johis xi. In sermone quam fecit post cenã Joh. xiij. Ita quoq; in hui⁹ sacratissimi sacramẽti institutione fecit. ꝛ quãuis de hoc hic euãgeliste mẽtionẽ minus faciãt. credit᷑ tñ ab eccl'ia obseruari ex reuelatione spũssancti. Quãdo sacerdos d̄t hec verba. tollit panẽ de ara et recipit ad manus. ꝛ dũ sic recipit. adhuc ibi nõ est corp⁹ xpi. sed a p̄mo in vltimo instanti ꝓlatiõis illoꝝ v̄boꝝ. Hoc est eñi corp⁹ meum desinit esse panis. et incipit esse verũ corp⁹ xpi. Et ergo diligẽter sacerdos caueat q̄ panem nõ ꝯsecratũ nõ nimis eleuet. nec aliqd̄ signũ adoratiõis exhibeat. sed in om̄ib; panẽ occultũ teneat. ne popul⁹ circũstans adoret et ydolatriam committat. ¶ Sequit᷑ Bñdixit. Hic fit crux sup panẽ. nõ q̄ xp̄us benedicendo panẽ fecit crucẽ. Sȝ fit crux ad panẽ conuertendum in corp⁹ xpi. q̄ pro nobis ĩmolatus est in cruce. Sequitur. fregit scȝ formã ꝛ speciẽ panis. Et notandũ q̄ om̄ia v̄ba que significãt corruptionẽ vel atteritionẽ et p̄dicant᷑ de eucharistia referunt᷑ ad illas species quas vides. et nõ ad corp⁹ cristi. sic masticat᷑. frangit᷑. atterit᷑. diuidit᷑ ¶ Sequit᷑ Dedit scȝ corp⁹ suũ. Quale aũt Innocenti⁹ respõdet. Ego dominica sacramenta magis venerãda q̄ discutiẽda ꝯfiteor Simplicitas fidei sufficit si dicatur q̄ tale dedit quale voluit. Dedit ꝛ inde vt inquit Bernhardus noster. De vna mensa comedũt petr⁹ et iudas. Sed diuersimode. vnus ad salutẽ alter ad damnationẽ ¶ Sequit᷑ Accipite et manducate. i. accipite cũ deuotiõe ꝛ mãducate cũ veneratiõe ¶ Sequit᷑ Ex hoc oẽs. hoc nullus euãgelistaꝝ addidit de corpe. Sed de sanguine bene dicit᷑. bibite ex hoc om̄es. et credit᷑ ab apostolis esse additũ. Et dicit᷑ notanter. ex hoc. quid hoc rep̄sentat queri potest. vel q̄d mõstrat. an species vel panẽ vel corpus cristi. Regula est cõmunis sacre scripture. q̄ frequenter in ea videt᷑ agi de vno qd̄ tñ agit᷑ de diuersis. vt est illd̄ Benedixit fregit et dedit Benedixit panẽ Fregit formam seu speciem panis Dedit corpus Eodẽ mõ cũ dixit Manducate ex hoc oẽs Hoc ꝓnomẽ hoc. ostendit integrum corpus Et illa prepositiõ ex. innuit formam diuisaȝ. vt sit sens⁹. Comedite corpus meum sub forma diuisum. Nã sola forma ꝑ ꝑtes diuidit᷑

et totū corpus manducat. Sequitur. Hoc est enī corpus meuꝫ Quāuis sunt multe opiniões de hoc pnoīe demōstratiuo hoc. q̄ tn̄ mihi videt esse cōmūior hic recitatur In ista orone. Hoc est corpꝰ meū. p hoc demōstrat corpꝰ xp̄i. nō p isto tpe q̄ profertur hoc pnomē hoc. sed p isto tpe in q̄ complete plata est tota oratio Et hoc declarat sic Sicut se habet syllaba ad dictionem sic se habet dictio ad oronem. Sed syllaba nō causat aliquē sensū nisi dictiōe totalit plata. sic silit̄er et oratio. Et sicut oratio nō causat sensum pfectū nisi sit totaliter finita et plata ita ista nō est vera. Hoc est corpus meū. nisi orone totaliter plata Et Petrus comestor dicit. q cum totū est dictū totū factū est. Et certissime credendū est q cuꝫ ista verba pferunt et plata sunt cum intētione cōficiēda sacerdote. et sup materiā debitā. q panis in corpꝰ xp̄i cōuertit. ex pacto et pmissiōe diuina. qd vtiqꝫ magnū et eximiū est miraculū. q tantā vim. verbis deꝰ tribuit et sacerdoti cōficiēti. Illa verba sic exponunt. Hoc est. i. existit in veritate. Corpꝰ meū. qd p vobis tradet. Sicut ergo corpus cristi vere tradebat ita vere demōstrat. ideo et dixit Caro mea vere est cibꝰ Item volens eleuare inclinat se. ⁊ significat q xp̄s humiliauit se p nobis. factꝰ obediēs patri vsqꝫ ad mortē et tūc eleuat. In ista eleuatiōe morose retrahit corpꝰ cristi. ad designandū q xp̄s. desursuꝫ supaltare in manus sacerdotis. aduenit. quamuis tamen dextram patris non reliquit.

Simili modo postea q̄ cenatū est accipiēs ⁊ hūc p̄clarū calicē in sanctas ac venerabiles manus suas. Itē tibi grās agens bn̄ ✠ dixit dedit discipulis suis dicēs Accipite ⁊ bibite ex eo oīnes. Hic ē enī calix sanguis mei noui et eterni testamēti. misteriū fidei. q̄ p vob̄ et pro

multis effūdet i remissiōē pctōꝝ.

¶ Capitulū scdm tertie partis principalis ipi⁹ canōis in qua ponunt verba efficientia ꝯsecrationē sanguinis cristi. Vn̄ dr Silī mō. quasi diceret Sicut caro xp̄i sub forma panis a xp̄o cōsecrata est. et oīb⁹ discipulis ad manducandū data. Silī modo. i. eodē modo vinū corpale. Posteaq̄ cenatū est. i. celebrata cena in esu agni paschalis. scꝫ dn̄s ih̄s Accipiēs et hūc pclaꝝ calicē. i. vinū i pclaro calice. In sanctas. i. sctificatas et venerabiles manus suas. Itē. i. iterū Tibi deo scꝫ patri omnipotenti. Grās. i. graciarū actiones Agens. i. referens Bn̄dixit. i. consecrauit. virtute diuina Dedit. i. distribuit discipulis suis dicēs Accipite ꝛ bibite ex eo oēs Enim ꝓ quia. Hic est calix sanguinis mei. i. calix continēs sanguinē meū. scꝫ qui est ꝯfirmatio ꝓmissionis. Noui et eterni testamenti misteriū. i. occultū sacramentū fidei Qui scꝫ sanguis Effundet pro vobis. s. discipulis meis Et pro multis scilicet in me credentibus. In remissionē peccatorum. i. ad delendum crimina. Vbi sciendū q̄ crist⁹ calicē recepit reuerenter. Bn̄dixit transubstātiando eū realiter Dedit discipulis suis largiter. Et postea quid esset q̄ dedit exposuit veraciter Dicit ergo text⁹ Simili modo posteaq̄ cenauit xp̄s ꝛ corp⁹ suū dedit discipulis. tūc accipiens ꝛ hūc pclarū calicē. i. vinū ꝛ aquā in calice. Nā hic cōtinēs ponit pro ꝯtēto scꝫ calix ꝓ vino. In sctās manus. que firmauerūt celos et construxerūt hoīes vt ait Iob. Ac venerabiles manus suas. q̄ ab oīi creatura debēt venerari. eo q̄ ab eis oīa bn̄dicunt vt a summo pōtifice Itē. i. ꝯsequenter grās agēs tibi patri suo. ꝓ hūani gn̄is redemptiōē. q̄ ꝑ sanguinē suū in crastio effudēdum erat futura. Bn̄dixit. i. vinū et aquā in suū sanguinē ꝯuertit Dedit discipulis suis largiter et graciose dicens Accipite et bibite ex eo oēs hūiliter ꝛ deuote fideliter ꝛ virtuose Q̄ aūt seperatim fit ꝯsecratio corpis ꝛ sanguinis xp̄i. cū tn̄ ex pte contenti sit tm̄ vnū ꝛ ideꝫ sacramentū. fit ideo. ad denotandū q̄ sanguis xp̄i in passione separat⁹ fuit a corpore. Nā primo sanguis subtilis et intercutane⁹ ꝑ sanguineū sudorē effusus fuit. Scdo sanguis magis grossus etiam intercutaneus ꝑ flagellationem extractus fuit. Tertio sanguis capitis ꝑ spinee corone impressionem Quarto sanguis neruoꝝ effluxit per clauoꝝ infixioneꝫ Quinto sanguis alens cor ꝛ vitā per lancee translationē Et sic tot⁹ sanguis cristi in passione extract⁹ ꝛ seperatus fuit a corpore cristi. Ideo in memoriā istius fit seperatim ꝯsecratio corporis et sanguinis xp̄i Q̄nq̄ dixi hic esse sub specie panis et

vini vnuʒ sacramentū ratione cōtenti. possunt tñ dici diuersa
sacramēta rōne specieꝝ ꝯtinentiū. Vñ cū dꝛ in ꝯplendis Pro-
ficiant nobis sacramēta ꝛc. Ibi fit relatio ad cōtinētia siue si-
gnificantia. Sꝫ cū dꝛ in singulari Vt hoc tuū sacramētū ꝛc fit
relatio ad cōtentū et significatū Dicit̃ ĩ verbis p̄missis Accipi
ens et hūc p̄clarū calicē. Hic sacerdos fatetur eundē esse quē
crist⁹ accepit in manus suas. hunc ꝛ eundē intelligendū esse nō
ydemptitate metalli. sed repꝛesentatiōe misterij ꝯtinentē ean-
dem materiā sacramēti. scꝫ vinū de genimine vitis. Subiungi-
tur. Hic est calix sanguinis mei. Hec v̄ba sacerdos ꝓferre debꝫ
cū intentiōe ꝯficiendi sanguinem Et ponit̃ hic methaphoꝛice
continēs ꝑ contēto. Et est sensus. Hic est calix sanguinis mei
i. ille est sanguis me⁹ per modū poculi salutiferi ministratus
¶ Verba quidē ad cōsecrationē calicis et sanguinis xp̄i ꝑtinen
cia sm̃ Albertū ista sufficere vident̃. Hic est calix sanguis mei
Sꝫ b Thomas vult ꝙ hoc totū Hic est calix sanguinis mei no-
ui ꝛ eterni testamenti misteriū fidei qui ꝑ vobis ꝛ pꝛo multis
effundetur in remissionē peccatoꝝ. sit de foꝛma sanguinis cristi
Et illa opinio cōmuniter tenet̃ ꝛ videt̃ rōnabilioꝛ idō calix nō
debet ante leuari nisi totū dicat̃ vsqꝫ ibi. Hec quocienscūqꝫ fe-
ceritis. Dicit itaqꝫ sacerdos Hic est calix sanguis mei. quasi
vnū et idē sit cū xp̄o et merito. Si enī. communicātes vnū sūt
cū xp̄o. sicut ipse dixit. Qui mādu̇cat meā carnē ꝛ bibit meum
sanguinē in me manet ꝛ ego in eo Johis. vi. Multo ampli⁹ sa-
cerdotes ꝯficiētes ꝛ distribuētes xp̄o vniunt̃. eo ꝙ hoc faciūt
dicūt. et ꝯficiūt. sicut xp̄us dixit. fecit ꝛ ꝯfecit. si saltem cū pura
et recta intentiōe hoc fecerint. quēadmodū legim⁹ de quodaꝫ
fratre oꝛdinis nostri Cistersienꝭ monasterij. vualcenꝭ ꝗ habu
it singularem gr̄am in missa. vt et verbis intenderet. et signis
et factis que gerunt̃ ꝛ ꝓferunt̃ in misse officio. cui ex hoc dat⁹
est hoꝝ plenioꝛ intellect⁹ Cū enī in actu ꝯsecratiōis. v̄ba de foꝛ
ma ꝯsecratiōis ꝓferret. aliquotiēs occurrit illi in mētē cogi-
tacio dei sibi ꝯgaudēdo Ecce nūc vnū es cū xp̄o xp̄us in te et
tu in illo Affectu ꝗqꝫ mētis oꝛabat ¶ Proficiat dn̄e ihu xp̄e gr̄a
in me ꝑ verā fidē ꝛ caritatē. et hāc beatificam vnitatē. vt indi
uisus semꝑ in te maneā ꝛ omnē lapsuꝫ fugiā moꝛtalis culpe et
ꝑicula euadā p̄ntis vite. iudiciū ꝛ penā gehēne. Cui non defuit
diuina ꝯsolatio. Visū ē enī illi ꝙ missā celebꝛaret ꝛ cū ad eadeꝫ
v̄ba veniret. cogitatūqꝫ eundē replicaret. ecce videt se totū in
hostia ꝛ totū xp̄m in se. ita mirabiliter vt duo coꝛꝑa diuersis
speciebꝫ ꝛ lineamētis coꝛꝑalibꝫ distīcta. eundē tñ locū occupa-
rent. tam in ꝓꝑio sacerdotis coꝛpoꝛe ꝙ̄ in hostia salutari Hec

potuit ille frater ⁊ deuotus sacerdos in omīb⁹ creaturis huius vnionis dignū habere exemplū. nec sufficiēs documentū. cū nō nunq̄ suis p̄caris frib⁹ inter loquēdū referret. nisi ferrū ignitū Modū itaq̧ exp̄ssit in eo. Propriū calorē et vigorē h̄z ignis. hec tn̄ ferro ꝯmūicat. ferrū vero h̄z ꝓpriā figurā et magnitudinē. que siliter igni nō negat. Sic in ista visione duoꝝ corpoꝝ vn⁹ loc⁹ ⁊ duplex effigies apparebat. in qua xp̄us ostendere voluit quō esset vnū in actu ꝯsecratiōis cū sacerdote ¶ Seqt. Noui ⁊ eterni testamēti. Nouū dr̄ respectu veteris testamēti Eternū vo. i. ꝑpetuū a p̄te post. q᷑ eternaliter durabit ⁊ nō reuocabit Sequit Misteriū fidei. i. sacramentū secretū fidei qd̄ pōt referri ad passionē et mortē xp̄i. q̄ fuit sctīssimū sacramentū sb̄ figura veter᷑ testamēti absconsū. ⁊ fide antiquoꝝ patrū p̄cognitū tanq̄ misteriū regalis ⁊ gn̄alis redēptiōis nature hūane ¶ Sequit Qui ꝓ vobis ⁊ m̄ltis effundet in remissionē pctōꝝ Glosa pro vobis p̄ntibꝫ ⁊ pro multis futuris effundet. ¶ Sequit In remissionē pctōꝝ. q̄ ad culpā atq̧ penā. eo q̄ xp̄i passio sit sufficiens remediū ad remissionē pctōꝝ In die parasceues vnū singl̄are agit hic memoratu dignū Nā tūc in officio hostia ꝯsecta in vinū nō ꝯsecratū mittit. hoc fit ideo. q᷑ ista die xp̄s tot⁹ immersus erat in aquis tribulatiōis. vt figuratū fuit ione. i vel ido q᷑ xp̄s in die parasceues totalit ī suo sanguīe est madefact⁹

Hec quociēscunq̧ feceritis in mei memoriam facietis.

Et exponit sic. Hec. i. hāc hostiā Quociēscunq̧. s. obtuleritis Feceritis. i. ꝯsecraueritis ⁊ mād ucauerit᷑ In mei memoriā facietis. i. mortis ⁊ passiōis Hec v̄ba originalit habent. Lu. xxij. Et ſm rōnale hec clausula tam ꝯsecrationē corpis q̄ sanguinis respicit et ideo post depositum calicem debet dici.

Vn̄ ⁊ memores dn̄e nos tui s̄ui s᷒ ⁊ plebs tua sctā xp̄i filij tui dn̄i dei nr̄i btē passiōis necnō ⁊ ab īferis resurrectiōis. s᷒ ⁊ ī celos gl̄ose ascēsiōis offeri⁹ maiestati tue de tuis dōis ac

parasceues

datis hostiā puram hostiā sctā3 hostiam immaculatā Panē sctm̄ vite eterne. ⁊ calicē salutis ꝑpetue

¶ Hec est quarta pars ṗncipalis tocius. canōis in qua postq̄ facta est et posita oblatoꝝ ꝯsecratio. nūc fit ꝯsecratoꝝ cōme-moratio. Et diuidit ista ꝑs in tria capitula. Primū vero subdi uidit in tres ꝑticulas In ṗmo ad memoriā reuocat xp̄i passio nē et ei⁹ resurrectionē. ꝓ q̄bus donis gratuitis offerre se dt ho stiā purā ⁊c. Lr̄a sic ꝯstruit Vn̄ o dn̄e nos serui tui. i. nos sacer dotes. Sz et plebs tua sctā. i. popul⁹ cristianus tua passiōe san ctificatus. s. existētes memores eiusdē xp̄i. f. t. d. d. n. tam beate passiōis. scz que nos beatificat Necnō. i. eciā Resurrectiōis ab inferis. i. a mortuis Sed et in celos gloriose ascensionis offeri mus. i. ymmolam⁹ Preclare maiestati tue. i. p̄ ceteris tue clare potentie. De tuis donis. s. gratuitis Ac datis. i. collatis scz no bis Hostiā. purā. i. purificantē atq3 ab omni peccato originali immunē. Hostiā sanctā. i. sctificantē. s. ab omni peccato crimi-nali Hostiā immaculatā. i. sine macula pctī venialis. Et panē sctm̄. s. existentē viaticū et datorē vite eterne. Et calicē salutis perpetue. i. inebriantē et letificantem nos ꝑpetue in gl'ia sem-piterna. ¶ Sn̄ia est hec. Ex quo oblatio hui⁹ sacrificij fieri de bet in filij tui memorā ⁊ eius mortis ⁊ passiōis Nos sacerdotes serui dei et tota eccl'ia tua sancta ꝯmemorantes tam ei⁹ beatam passionē q̄3 ab inferis resurrectionē et gloriosa3 ascensionē offe rim⁹ tibi de tuis donis gratuitis hostiā purā. Dicit quide3 sa-cerdos. Vnde et memores q2 ip̄e dn̄s nobis p̄ceperat vt hoc ī sui memoriam faceremus Iccirco tria ꝯmemorāda nobis ꝓpo nit eccl'ia scz tam beatā passionē nec non ab inferis resurrecti onē. sed et in celos gl'iosam ascensionē. quorū primū vulnerat charitatē. scd̄m scz resurrectio. corroborat fidē. terciū. i. ascen-sio letificat spem. Quid em̄ in nobis magis charitatē accendit q̄ꝙ ꝓprio filio suo nō pepercit de⁹ sed ꝓ nob om̄ib⁹ tradidit illū Quid magis in nobis fidē cōfirmat. q̄ꝙ xp̄s resurrexit a mor tuis p̄mitie dormientiū Quid in nobis magis ampliat spē q̄ꝙ xp̄s ascendēs in altū. captiuā duxit captiuitatē dedit dona ho mibus. vt vbi ipse est illic et minister ei⁹ sit Hec innocencius ¶ Circa v̄ba textus vlteri⁹ est notandū vbi d2 Nos serui tui ⁊c. i. sacerdotes. q2 ad litterā hic loq̄t de ministris eccl'ie succes-soribus apostoloꝝ vt sunt sacerdotes. inter quos et ep̄os in p̄

mittua ecclia non erat dfa. Vñ z sacerdotes memores esse debēt qz ipsi celebrātes missā z sacrificiū illud excellētissimū offerētes nō debēt ignorare se hoc sacrificiū laudis in memoriam mortis z passiōis xpi offerre. et a memoria sua eā nunq̄ excludere. sed eā sp tanq̄ pñtē pre oculis habere. Et subdit Sz et plebs tua scā .i. popul9 cristian9 etiā memor dz esse tue passiōis. qz nō solū xps p sacerdotib9 verū etiā p tota plebe ne periret passus est et mortuus. iccirco et tota plebs hui9 amare passiōis memor esse debet Hec plebs scā dr. qz ex fide et baptismo scīficata ē. et hec plebs vna cū sacerdote offert. et ergo sacerdos dt. Nos serui. Sed et plebs tua scz offerim9. qz qd sacerdotes agūt misterio. populus agit voto. Et subdit. Xpi filij tui. d. d. n. Filiū dei vocat dñm deū nrm. qz eadē intentiōe z deuotiōe a nobis colend9 qua de9 pater qz ɔsubalis z coetern9 est deo pri. nō alter sed idem de9 nr. z oīm sicut ipe docz loquēs aplis dicēs. Creditis in deū et in me credite deū se in hoc ɔtestans vt ait btūs August. Subiūgit Offerimus p̄clare maiestati tue. Maiestas dei dr p̄clara quasi p̄ alijs clara. Si eñ iusti florebūt sic sol in regno pr̄is eterni. q̄to magis diuina maiestas refulget. Sequit de tuis donis ac datis sm Innocētiū exponit sic. Nos offerim9 tibi de tuis donis. i. de frugib9 segetuz quātū ad panē. q ɔuersus est in carnē et corp9 xpi. Ac datis. i. fructib9 arborz q̄tū ad vinū qd ē ɔsecratū in sāguinē. de his inquaz et illis offerim9 Hostiā purā. zc. purā q̄tū ad cogitationē. sctām quātū ad locutionē. immaculatā q̄tū ad opatiōez. Debz eñ esse offerēs purā hñs cogitatōez sctāz locutiōez. et immaculatā opationē. ¶ Sequit Panē sctm̄ vite eterne. qz est viaticū hic nos sustentās et postea ducēs ad eternā priaz. Et calicē salutis ppetue in quo est pot9 inebriās nos z letificās ppetue Est eciā xps hostia pura. electos suos a pctīs purificans. Hostia sctā electos suos scīficās. Hostia immaculata maculas nr̄as purgās. Panē sctm̄ vite eterne hoīes et angelos reficiēs. Calicē salutis ppetue. i. ex calice sui sanguīs inebriās et pfundēs. Et notādū q sup eucharistiā ɔsecratā plenissime fiūt quinq3 cruces. nō ad eucharistiā ɔsecrandā. sed poti9 ad dñice passiōis memoriā habēdā Nā quātuz ad ordinē eucharistie ɔsecrāde capi. illud scz. Qui pridie q̄ pateretur. In fine canōis subiri debuisset quāq̄ in eo ɔsecratio ɔsumat sz qm̄ impediuisset ordinē historie recolende. qz quicqd fuit gestū in medio vel principio recolitur in fine. ecclia prouide ordinauit vt ordinē seruaret historie. quare et verba ɔsecrationis canonis ibidem collocauit vt tā littere quā historie suus ordo seruetur.

Supra q̄ propitio ac sereno vultu

respicere digneris et accepta habe
re dignatus es munera pueri tui iusti
abel et sacrificiū patriarche nostri
abrahe et qđ tibi obtulit summus
sacerdos tuus melchisedech sanctum
sacrificiū immaculatā hostiam.

¶ Ista est secunda particula primi capituli quarte partis in qua
illa cōsecrata et oblata in figuris ꝯmemorant. et petit vt diuino
vultu benignius respiciant a deo et acceptētur. Et construit lra
sic. Supra que scz dona et data. scz o deus. Digneris respicere ppi
tio vultu. i. placida facie. Ac sereno. i. illuminato. Et digneris ha
bere accepta. i. grata scz quātum ad offerentē. Sicut dignatus es
habere accepta. i. grata. Munera. i. oblatiōes. Pueri. i. serui tui
iusti. Abel sic dicti. Et sacrificiū. i. holocaustum. Abrahe nri pa
triarche. i. sancti patris. Et quod scz sacrificiū. Sūmus. i. supre
mus sacerdos tuus. Melchisedech sic dictus. Obtulit tibi sctm̄
sacrificiū et immaculatā hostiā. ¶ Sñia lre O deus pr clementis
sime nos petimus vt digneris respicere ppicius placida facie sup
hec dona et data. i. sup corpus et sanguinē xpi filij tui habendo ea
grata et accepta. sicut grata et accepta dignatus es habere mūera
iusti abel. et sacrificia scti abrahe pñarche. et melchisedech sum
mi tui sacerdotis. Notandū q abel dr puer tā a puericia q̄ a pu
ritate iuxta illud Ysaie. xxvj. Ecce puer meus dilectus quem elegi.
posui sup eū spm̄ meū. Abrahā dr patriarcha. nō tm̄ israhelitice
plebis. sz et populi xpiani. Illius p carnē. istius vo p fidē Melchise
dech. vt dr. ¶ Genes. iiij. obtulit panem et vinum in sacrificium
reddēdo grās deo de victoria abrahe in ipo figuratuz dr summus
sacerdos. qr erat sacerdos dei altissimi. Cuius sacrificiū erat ac
ceptū deo valde. Ideo subiungit sctm̄ et immaculatū sacrificium
Et illa vba addidit. Leo papa pm̄us. et possunt ita referri ad sa
crificiū melchisedech. quod dicitur sanctum et immaculatum.
ppter sacrificium eucharistie in ipso figuratum.

Supplices te rogamus omnipotēs deus

iube hec ꝑferri ꝑ manꝰ scti angeli tui in sublime altare tuũ. in ↄspectu diuine maiestatis tue. ut quot quot ex hac altaris ꝑticipatione sacrosctũ filij tui cor✠pus et sanguinē sũpserimꝰ. oĩ ✠ bñdictiõe celesti ⁊ grã repleamur Per eũdē. x. d. n

¶ Ista est tertia ꝑticula ꝓmi capituli quarte ꝑtis canonis. in q̃ petit effectꝰ huiꝰ sacramēti. q̃ est diuine grē infusio. ¶ Et exponit sic lrã O oĩpotēs deus. Nos supplices. i. hũiles ⁊ deuoti. Rogãꝰ. i. depcamur. te Jube. i. fac scꝫ hec vota tua. Perferri. i. repsētari Per manꝰ. i. ministeriũ scti angeli tui scꝫ assistētis. In sublime altare tuũ. i. in totã curiã celestem. In cõspectu diuine maiestatis tue. i. glĩe tue. Ut quotquot. i. quociēscũqꝫ nos fideles tui. Sũpserimꝰ sacrosctm̃. i. sanctũ corpꝰ et sanguinē filij tui. Ex hac ꝑticipatione. i. ↄmunione altaris. repleamur oĩ bñdictione et gracia celesti Per eũdē. x. d. n. ¶ Sñia est O omnipotens deus humiliter te depcamur iube nostra vota et nr̃as oĩones ꝑ ministeriũ sctõꝝ angeloꝝ perferri in ↄspectu tue diuine maiestatis. vt oẽs ex hac participatione altaris grã et celesti benedictione repleamur.

Hic sacerdos deuote inclinat se et orat cancellatis manibus añ pectus. Et significat ꝙ hiesus morti appropinquans. incepit deprimere oculos et pallescere et nigrescere. Nec habens vbi caput suũ. miserijs fessũ et spinea corona et sanguine in crinibꝰ capitis cõgelato. grauatũ. inclinaret. nisi suꝑ pectꝰ suũ offerens seipsuꝫ patri ꝓ pctõribꝰ. Dicitur notanter Jube hec. i. corpꝰ cristi misticũ. qđ ē ecclĩa militans ſm alexandrum de halis. Perferri. i. associari In sublime altare tuũ. i. in ecclĩaꝫ triũphātē. q̃ altare dr̄ iuxta illud Leui. Ignis in altari meo semꝑ ardebit. Et hoc ꝑ manꝰ sancti tui angeli. et per virtutem et operationem xp̄i filij tui qui est magni ↄsilij angelus Ysaie. viij. Deinde cõcludit Per cristũ dñm nr̃m vbi non rñdet Amē q꞉ credit ab angelis rñderi

Memēto etiã dñe famuloꝝ famu-

larūq; tuar. N. et. N. qui nos pces-
serunt cū signo fidei et dormiunt in
somno pacis. Ipsis et oib⁹ in xpo
quiescentib⁹ locū refrigerij lucis z
pacis indulgeas deprecamur Per
eundem cristū dominū nrm Amen

¶ Hec est quinta pars principalis tocius canonis. in qua orat pro refrigerio et gla mortuor. Et cōstruit littera sic. Eciā o dne Memento. i. miserere. Famulorūq;. i. et famularū tuarū. i. omniū tuorū fideliū et eor qui pcesserunt nos. Cum signo. i. caractere. Fidei. i. baptismatis. Et dormiunt. i. requiescūt in somno pacis O dne nos deprecamur. i. petim⁹. Vt indulgeas. i. tribuere digneris. Ipsis sc; pro quib⁹ hic oramus. Et omībus quiescētib⁹ in xpo. i. qui fide catholica decesserunt. locū refrigerij. i. gaudij. Lucis. i. glorie et pacis eterne. Sententia est hec. Omipotens deus nos eciā rogam⁹ et petimus te suppliciter vt miserando recorderis famulorū famularumq; tuarū fideliū. qui cum signo fidei obdormiunt in somno pacis. et petim⁹ vt istis et omībus fidelibus defunctis in cristo. locū indulgentie. locū lucis et locum refrigerij et pacis ppetue largiaris. Per eundē xpm dnm nostrum ¶ Dicit notanter Eciā qm̄s dne Memoriā vivorum devote observavimus. Nunc eciā et memoriā defunctor habeamus. iuxta illud. b. August. Non sunt ptermittende supplicatiōes p spiritibus mortuor. et qz aliqn desunt amici parētes. cognati. qui supplicatiōes p eis effūderēt. ergo z pia mr. i. tota ecclia oēs defūctos sub gnali cmeōratiōe suscipit tacitisq; eis noīb⁹ exhib; cmemoratiōe;. S; noīa eor nō recitent oreten⁹. s; in corde memoriter et corde ten⁹ sacerdos revolvat Prohibitū eni ē. ne alicui⁹ i collect; misse. neq; in canone mētio noīe ten⁹ z ore ten⁹ publice fiat. q p se vel suis missā cpat. ne ex hoc psūptio avaricie sacerdotē fallat.

Nobis quoq; prcōribus famulis
tuis de multitudine miserationum

tuarū sperantib⁹ p̄tē aliq̄ et societa
tē donare digneris cū tuis sāctis
aplīs et martirib⁹ Cum Johāne
steffāo mathia barnaba ignatio
Alexandro Marcellino Petro fe-
licitate Perpetua Agatha Lucia
Agnete Cecilia anastasia Et cū oī
bus sanctis tuis. intra quoꝝ nos
ɔsorciū. non estimator meriti. sed
venie quesum⁹ largitor admitte
Per xp̄m. d. n. Per quē hec oīa do
mine semper bona creas. scti✠fi-
cas viuificas bene✠dicis et pre-
stas nobis. Per✠ipsum. Et cum
ip✠so. Et in ip✠so est tibi deo✠
patri omnipotenti✠in unitate
spūssancti oīs honor ꝛ gloria Per
omnia secula seculorum Amen.

¶ Capitulū scd̄m quinte ptis pncipalis ipi⁹ canōis in q̄ oratio secūdario iterat̄ p viuis ꝯmemoratiōe quorūdā sctōꝝ pri⁹ obmissoꝝ Et ꝯstruit̄ sic littera. scʒ O oīpotēs de⁹ tu digneris dare et cōcedere Nob pctōrib famulis ꝛ famulab. i. fidelib⁹ tuis Sperātib de mltitudine. i. de immensitate. Tuarū miseratio nū. i. tue misericordie Aliquā ptem ꝛ societatē. i. ꝯsortiū. Cum tuis sctīs apostolis et martirib. scʒ cū iohe steffano mathia ꝛc̄ et cū oīb⁹ sctīs tuis. O largitor nos qn̄s Admitte. i. adiūge nos Intra consortiū. i. societatē Quoꝝ scʒ sanctorū tuoꝝ Non estīator meriti. i. nō scd̄m exigētiā nostri meriti Sʒ venie largitor. i. ꝫm exigentiā miscdie tue. Per cristū. d. n. Per quē scʒ cristū. scʒ. tu de⁹. Creas. s. quantū ad subaʒ Sctīficas. s. ꝫm cās sacramētales. Viuificas. restaurādo nobis vitā spūalem Bn̄dicis. s. mltiplicādo nobis p hec dona grē. Et p̄stas. i. ꝯcedis nobis Hec oīa. scʒ dona sp̄ bona Per ipm̄ scʒ xp̄m Et cū ipo Et in ipo Est tibi deo patri oīpotenti. et hoc in vnitate scʒ essencie spūsscti. oīs honor ꝛ glīa. Per oīa secula seculoꝝ. i. eternalit̄ Sn̄ia Oīpotēs de⁹ q̄ nō es estimator meriti sed largitor venie digneris nos associare sctīs tuis. et aliquā ptē btitudinis cum istꝭ sctīs tuis scʒ iohāne steffano ꝛc̄. Et cū oīb⁹ sctīs tuis digneris nob pctōrib de misericordia tua sperātib⁹ dare p xp̄m. d. n. Per quē hec dona bona creas. sctīficas. viuificas. bn̄dicꝭ ꝛ prestas nob per ipm̄ ꝛ cū ipo ꝛ in ipo est tibi deo pr̄i oīpotenti. in vnitate spūsscti oīs honor ꝛ glīa p oīa seclā secloꝝ. Nota qn̄ dr̄

Nō Et p̄stas nob. tūc corporale remouet̄ de calice. Et ꝫcat q velū tēpli scissū est a sūmo vsqʒ deorsū. Nō q calix ido cooperit̄ corpali qr sanguis ī calice repn̄tat corp⁹ xp̄i ī sepulchro positū. sindōe īuolutū Sʒ hostia vl̄ corp⁹ xp̄i nō tegit̄ qr ꝫcat corp⁹ xp̄i positū extra sepulchrū nōdū inuolutū. Hec rōnale. Postea sacerdos alte faciet orōnē vt popul⁹ rn̄deat amē. dicēs. Per oīa seclā sclorū Et ꝫm Innocēciū. Designat illd̄ q xp̄s magna voce clamādo emisit sp̄m. ꝛ q hic est finis canōis. Circa finē canōis et sequētiū breuiter est notandū q cruces circa textū sacri canonis nō sp̄ explicant̄ eodē mō q̄ in libris seculariū notent̄ Nemo tn̄ ex hoc moueat̄ qr quelibʒ religio ꝛ diocesis ī his ꝯsuetudinē suā obseruat. eo q huiusmōi cruces nō sunt de necessitate consecratiōis. ꝫ dūtaxat hic assignant̄. vt inq̄t doctor sctūs pte. iij. q lxxxiij. arti. ij. qr sacerdos in celebratiōe misse vtit̄ crucꝭ signatiōe ad exp̄mendū passionē xp̄i q̄ ad crucē est determinata qr si ad ꝯsecrationē aliq̄d opar̄et plures tn̄ post eleuationē fiūt seq̄ret̄ q ante eaꝝ cōpletionē nō esset hic pfectū sacramentum qd̄ est hereticū Cum vero vna religio per huiusmōi cruces aliter

cristi passionē ꝯconcipit. alter nonnūq̄ circa aliqua verba canōis eiusdē. cruces ꝛ differenter assignat. Itaqꝫ in sequētibꝰ ante sumptionē corꝑis ꝛ sanguinis xp̄i alique assignant orōnes apud religiosos. ꝛ alique apud seculares. cū huiusmodi potiꝰ superaddite sint ex deuotiōe q̄ posite ex necessitate. obseruat q̄uis suā approbatā consuetudinem.

Oremus p̄ceptis salutaribꝰ moniti ꝛ diuina institutiōe formati audemꝰ. dicere Pater noster qui es in celis.

¶ Post finem canōis sacerdos agit de consecratorū digna perceptione. Et diuidit sequens materia similiter in quinqꝫ ꝑtes Primo p̄mittit dn̄ica oratio cū eiꝰ p̄fatione. ꝑ quā fideles ad ꝑceptionē huius sacramēti disponunt. et quodammodo sanctificamur Oratio dn̄ica hꝫ p̄fationē vel lectionē q̄ cōstruitur sic Oremus. s. insimul Nos moniti. i. instructi Salutaribꝰ p̄cepti. i. p̄ceptis dn̄i nostri ihesu xp̄i. aut salutiferis documentis Et formati. i. eruditi. Diuina institutiōe. i. ex diuina ordinatiōe q̄liter debemus orare. Audemꝰ dicere. i. audacter ꝓnunciare dominicā orationē. Pater noster ꝛc̄. Sanctꝰ Gregoriꝰ papa dn̄icam orōnem super hostiam in altari decantandaꝫ instituit. asserens incongruū esse vt supra eucharistiā diceret oratio quā scolasticus composuerat. et illa obmitteret quam dominus et magister ipse dictauerat. Et cantatur apud grecos a toto populo. apud nos a solo sacerdote. q̄ sacrificat in ꝑsona populi. Et captatur in primis beniuolentia cum dicitur Pater noster. scꝫ ratione generalis prouidentie Qui es in celis. i. beatus secundum gloriam Sequuntur petitiones septē Sanctificet nomē tuum. i. vt sanctum habeatur et glorificet ab oīubꝫ et hoc ꝑtinet ad gloriam dei. Adueniat regnū tuum. i. optamus vt venire possumus ad vitam eternam. Fiat voluntas tua sicut in celo. i. optamus vt ex tua gracia semper faciemus dei voluntatem et iuste viuamus sicut in celo. i. in beatis. Et in terra. i. terrenis perficiatur voluntas tua Panem nostrū quottidianū da nobꝭ hodie. i. vite nccaria q̄ttidie tribuere digneris. Quottidianū. i. q̄ttidie nccariū Et dimitte nobꝭ debita. i. pctā nostra

Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris q̄ ad offensam et quantū ad rancorē et hoc est necessitatis. licz quātū ad iniuris et satisfactionē nō sit necessitatis q̄ quis semꝑ dimittat ꝑ̄prio ꝫ est q̄dē superogatiōis aut ꝑfectiōis Et ne nos īducas intēptatiōez .i. nos ne īduci ꝑmittas ī tēptatiōez sic q̄ ab ipō vīcamur Sz libera nos a malo. pene et culpe. mūdi et carnis amen. i. fiat

Libera nos qs̄ dn̄e ab omnib⁹ malis. p̄teritis. p̄ntib⁹. et futuris Et intercedente beata et gloriosa semꝑ virgine dei genitrice maria et beatis apostolis tuis petro et paulo atqz andrea. cum omibus sanctis tuis da propicius pacē in dieb⁹ nostris ut ope misericordie tue adiuti et a peccato sim⁹ sp̄ liberi. et ab omi ꝑturbatiōe securi.

¶ Hic secundo ponit̄ embolism⁹ dn̄ice orōnis in q̄ sacerdos meminit p̄teritoꝝ maloꝝ. et grauat̄ p p̄ns ⁊ timet futurū malū Orat ḡ vt de⁹ nos liberet ab istis malis in p̄cedenti orōne dn̄i ca memoratis. Et exponit̄ sic O dn̄e quesum⁹ .i. rogam⁹ Libera nos .s. hoīes in tua laude existentes Ab omnibus malis p̄teritis. p̄ntib⁹ et futuris scz penalib⁹. sup nos nō inducendo sic super egiptos. zodomitas filios israhel Et intercedente ꝓ nobis scz omibus Beata et gloriosa. scz quia plena gracia Semꝑ .i. ꝑpetue Virgine dei genitrice Maria que amaꝝ mare dr̄ quia ab illo tp̄e quo symeon ꝓphetauit. Et tuā ipsius aīam pertrāsibit gladi⁹ doloris. visqz ad cristi passionē nunq̄ dies preterijt in qua ista verba nō reuolueret ipsa ⁊ amare fleret. cogitando qn̄ fiet istud Et beatis apostolis tuis Et petrus resumit̄ ꝓpter

principatū apostolatus. Paulus ꝓpter priuilegiū doctrine. Andreas ꝓpter priuilegiū amoris crucis. Et omnibus sanctis tuis q̄ fuerūt in ecclīa militāte. Da ꝓpicius pacē scꝫ pectoris q̄ in hoc cōsistit. vt simus ab omni peccato sinceri et liberi. et pacē tp̄is qua sumus ab omni perturbatione securi. Nota hec oratio sub silencio dicit. et significat illud silentiū sabbatū in quo corp9 dn̄i in sepulchro quieuit. ¶ Nota ista oīo dicit embolismus. i. super excrescentis. eo q nihil in ea petitur. quod in p̄cedenti oratiōe dn̄ica petitū nō fuit. nec tn̄ supfluit. quia est repeticio septīe peticionis scꝫ. Sed libera nos a malo cū certis superadditis.

Per eundem dominum nostrum hiesum christum filiuꝫ tuum. qui tecum viuit et regnat deus in unitate spiritus sancti.

¶ Hic tercio ponunt verba que ꝓferunt qn̄ fit fractio specieꝝ hostie. Et dicit Innocē. q sacerdos frāgit hostiā. vt in fractiōe panis dn̄m cognoscam9. sicut isti duo discipuli cognouerūt qb9 dn̄s in die resurrectiōis apparuit in emaus Quo facto alta voce sacerdos dt. Per oīa secula seculoꝝ Post subiūgit. pax ✠ dn̄i sit ✠ semp vobis ✠ cū. Et facit tres cruces sup calicē sm̄. Innocen ad ostendendū q virtus trinitatis animaꝫ crucifixi reduxit ad carnem. ne derelinqueret animā eius in inferno. nec carnē eius daret videre corruptiōem. Postea chorus respondet. Et cū spū tuo quasi dicat. An pacem nobis optas. et eadē pax cū spiritu tuo maneat. quatin9 toto spiritu diuinis misterijs assistas. ꝛ spiritualigaudio plenius fias. quia crist9. cum salutasset aplos. dedit eis potestatem remittendi peccata dicens. Quorum remiseritis peccata ꝛc. Idcirco chorus clamat. et postulat ab eo remissionem peccatorum dicens.

Agnus dei qui tollis peccata mūdi miserere nobis. Agnus dei qui ꝛc. Dona nobis pacem.

D

¶ Ubi sciendū q agn⁹ dr ab agnon greece qd est piū latine. quia pius et mansuetus est. Et Sergius papa instituit vt ante comu nicantes agnus dei a choro decantaretur. ¶ Nota q xpus quia in ara crucis patrē cognouit et matrē. patrē per obedientiam. matrē p curā. ibiq pius obtulit se pro nobis. Et ideo in altaris immolatione ter dicit. agnus dei. q. d. Agnus dei qui cognouisti patrē miserē nobis. Agnus dei qui agnouisti matrem miserere nobis. Agnus dei qui redemisti mundū dona nob pacē. Et dicit notāter miserere nobis. bis pter peccatū originale et actuale. Tertio dicitur. Dona nobis. i. ecclesie pacem in aduersitatibus Sed in missis defunctorum dicitur ter. Dona eis requiē. i. liberationem. scz primo a pena sensitiua puniente. Secundo liberatione a cōsciētia et verme mordente. Tertio ab afflictiua dilatiōe. Post hoc pacis osculū sacerdos ministris porrigit et hoc fit pter pceptū apostoli. Salutate vos inuicem osculo sancto. deus aūt pacis et dilectionis maneat semp cum om̄ibus nobis. In missa aūt pro defunctis nō datur pacē osculū. q2 fideles anīe iam non sunt in turbatione huius mūdi sed quiescūt in domino quia dare osculū est pacis et cōcordie signū. Post hoc mittit ptē hostie in calicem dicens illam orationem sequentem.

Hec sacrosancta cōmixtio corporis et sanguinis domini nostri hiesu cristi. fiat mihi et omnibus sumentibus salus mentis et corporis. et ad vitam eternam promerendam et capescendam preparatio salutaris. Amen.

¶ Hec est quarta ps pdictor in qua cōmittit cōmixtiōis specier oratio Et exponit sic. Hec sacrosctā cōmixtio. i. sctā et sctificata vnio. Corpis z sanguīs dn̄i nr̄i hiesu xp̄i. i. specier panis z vini sub quib⁹ continetur corpus et sanguis xp̄i. Fiat mihi scz sacerdoti. Et oīb⁹ sumētib⁹ scz spūaliter. Salus mentis. i. aīe et cor-

pōris. Et ad vitā ēternā ꝓmerendā et capescendā. i. possidendā Preparatio. i. dispositio. Salutaris. i. salutifera. Amē ¶ Nota illa oratio debet sane intelligi. scȝ. Hec sacro sancta cōmixtio qđ vtiqȝ referendum est ad spēs panis et vini. sub quibus corpus christi continetur. Corpus enim christi non est sine saguine nec sanguis sine corpore. et ideo nō fit conmixtio corporis et sanguinis. quia ideo sibiipsi non commiscetur. sed bene fit commixtio specierum Mixtio enim est mixtibilium vnio vt dicitur. i. de generacione.

Domine ihū xpē fili dei viui. qui ex volūtate patris cooperāte spūsctō per mortē tuā mūdū viuificasti. libera me queso. ꝑ hoc sacrosanctuȝ corp⁹ et sanguinē tuū. et a cunctis iniquitatib⁹ meis et ab vniuersis malis. et fac me tuis semꝑ obedire mādatis. et nunq̄ imꝑpetuum a te separi permittas. qui viuis et regnas deus ꝑ oīa secula seculoruȝ Amen. Corpus et sangnis dn̄i nr̄i hiesu xp̄i fiat nobis salns mentis et corꝑis. et remissio oīm peccatoꝝ in vitam eternam. Amen.

¶ Hec est quinta pars sequentis canonis. vbi ponunt orones
ad pceptionē sacramēti pparātes. In q̄ tria petunt scʒ a pctis
liberatio. pceptorum dei obeditio. et a deo nunq̄ imppetuū sepatio
¶ Nota post illam orationē. Dñe iesu xpe ꝛc. celeriter dñice
passionis memoria habenda est cū oīni deuotiōe et corde ꝯtrito
et conscientia nō ficta. Post hoc corp⁹ xp̄i et sanguis sumēda sūt
In quo quidē sumptione nō expedit fieri magna mora. Sed sa-
cerdos breuiter ꝛ reuerēter se expediat cōmunicando. propter
cordis distractionē ꝛ mentis euagationem. ne irruentes cogita
tiones perdāt deuotionē. In cuius figura pceptū fuit in lege ꝙ
agn⁹ paschalis qui figurabat xp̄m ꝯmederet festinanter. Nota
sacerdos in quibusdā ecclesijs oēs ptes hostie sumit. sed in qui-
busdā vnā partem in duas diuidit. quas mīstris scʒ dyacono et
subdyacono porrigit. et sic ministris ꝯmunicat. Et pter hoc
insinuat ꝙ cristus post resurrectionem cū discip'lis mādūcauit
ꝙ aūt vnā partē accipit et reliquas ministris impēdit. insinuat
vt Lucas euāgelista ꝯmemorat. ꝙ iesus accipiens panē fregit
et sumēs reliquum porrigebat illis quorum cor ardens erat in via
¶ Nota summ⁹ pōtifex nō sic sumit eucharistiā sicut sacerdos
cōmunis vel alter episcopus. Nec eciā sūm⁹ pōtifex statim par-
ticulā hostie submittit in calicē. sed eā post terciū signaculū cru
cis sup patenā reponit. ꝛ post osculū pacis ad sedem ascendens
ibiqʒ cōsistēs maiorē ptem hostie suscipit de patena. quā dyaco-
nus sibi apportauerit. de altari. quā dentibus suis diuidens. vnā
particulā eius sumit et aliā in calicē mittit. ꝛ de calice cū calamo
haurit Deinde duas alias pticulas distribuit mīstris Dyacono
cū osculo. subdyacono sine osculo. et idē subdyaconus residuū
sanguinis in quē summus pōtifex ptem misit. sumit. Roman⁹
ergo pōtifex ibi nō ꝯmūicat vbi frangit. sed in altari frangit et
in sede ꝯmunicat. Quia xp̄s in emaus post resurrectionē coram
duob⁹ discipulis fregit et nō manducauit. Sʒ in hierusalē corā
duodecim discipulis mādūcauit. Ascendens ergo sedem ibi mā-
ducat et ꝯmunicat. quia in ecclesia militante summus pontifex
est caput et vicarius christi. Et ideo sublimiori loco cōmunicat
Finitis his sacerdos se applicat ad susceptionē sacrosācte hostie
Quidā de manu quidā vo de patena corp⁹ xp̄i summūt. Quidam
de sinistra. quidā de dextra. Et falsum est ꝙ quibusdā ordinib⁹ p
pena sit impositū ꝙ aliter non nisi de sinistra recipere audeant
Sed potius huiusmōi ab his tenet ex optimis et cōuenientissi-
mis rōnib⁹ q̄s grā breuitatis hic pretermittā. Tucius aūt est de
manu recipe. cū digiti in calice postea lauant. Qui aūt de patena
summūt ꝛ nō lauāt in calice negligentiā cōmitere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramētū sacerdos abluit digitos ꝛ pel
dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuinissimi sacra
menti. Hec aūt ablutio pōt referri ad ablutionē baptismi. cui⁹
formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Eūtes inq̄t in mūdū
vniuersū docete oēs gentes Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit
salu⁹ erit. Sane circa maiora tucius est agendū. Sacerdos ergo
sumēs sanguinē ꝓpter maiorē securitatē et reuerenciā. calicē cū
vtraqꝫ manu tenere dꝫ. sed in ꝑfusiōis sumptiōe sufficit altera
tm̄. duob⁹ digitis alteri⁹ man⁹ adiunctis. quasi ꝑ hoc innuens
sanguinē ibi nō esse. Sꝫ sumēdo sanguinē aliqui ter hauriunt ad
designandū trinitatē. Aliqui vō quinquies hauriūt ad ostendēdū
q̄ quinqꝫ vicib⁹ totus xp̄i sanguis ex corpe effluxit. Perfusionē
vero bis recipiūt. ꝑ hoc designātes caritatē q̄ inter duos ꝯsistit
Et post sumptū sacramentū nō est statim spuendum. si comode
absqꝫ violētia nature fieri pōt sed post horā cōuenienter spuere
pōt in loco cōpetenti. vbi sputū nequit pedib⁹ cōculcari Finita
ꝑceptiōe corpis et saguīs xp̄i. antiphona sequit̄ q̄ post ꝯmūionē
concinit̄. que ꝯmuniter ꝯmunio vocat̄. qꝛ modicū post ꝯmuni
cationē cantat̄. et illa repñsentat gaudiū aploꝝ de xp̄i resurrectōe
scđm id qđ legitur. Gauisi sunt discipuli viso. dño. Post hoc iam
in fine misse sacerdos se transfert ad dexterā partē altarꝭ. et hoc
ideo. quia cultus fidei pmo fuit in populo iudaico. post hoc trā
siuit ad gentes. in fine vero vel circa finem iterum reuertetur
ad iudeos. ꝑ pđicationē Enoch ꝛ Helie. q̄ ꝯuertūt corda patrū
ad filios. qm̄ in dieb⁹ illis saluabit̄ iuda. ꝛ reliquie israhel salui
fiant. vel ꝭm. Innocen. ꝭcat gaudiū dñice resurrectiōis ꝛ ascen
sionis. sicut in pncipio ꝭcat accessus ad dexterā partē altarꝭ gau
diū dñice incarnatiōis. Tūc dicit oꝛones q̄ vocant̄ cōplende. et
oꝛones debēt multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro
nunciatis. Hec oꝛo quā sacerdos pmittēdo salutationē exequit̄
eleuatis vel extēsis manibus. ꝭcat illā bñdictionē ꝭm Innocen
quā xp̄s ascēsurus in celū eleuatꝭ manib⁹ legit̄ dedisse discipulis
Nā vt lucas ꝯmēorat. Eduxit eos foras in bethaniā et eleuatꝭ
manib⁹ bñdixit eos ꝛ ferebat̄ in celū. Luce. vi. Post illas oꝛones
pandit salutationē nouissimā qua facta. vel ꝑ se vel ꝑ ministros
alta voce ꝓnūcciat. Ite missa est. Representās illud quod dictū
est aplis. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Chorus
aūt qui gratulādo rñdet. Deo grās. imitat̄ aplos. qui adorātes
regressi sunt in iherusalē cū magno gaudio. Et in hoc q̄ dꝛ. missa
est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sensus iste Ite
ad propria missa est finita. Vel hostia salutarꝭ deo patri ꝑ vob
est missa. Vel vestra deuotio missa est ethereis sedib⁹ ministerio

innocentius

¶ Hec est quinta pars sequentis canonis. vbi ponunt̄ oṙones ad p̄ceptionē sacramēti p̄parātes. In q̄ tria petunt̄ scꝫ a pctis liberatio. p̄ceptoꝝ dei obeditio. et a deo nunq̄ imppetuū sepatio ¶ Nota post illam orationē. Dn̄e iesu xp̄e ⁊c̄. celeriter dn̄ice passionis memoria habenda est cū oīmi deuotiōe et corde ꝯtrito et conscientia nō ficta. Post hoc corp⁹ xp̄i et sanguis sumēda sūt In quo quidē sumptione nō expedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter ⁊ reuerēter se expediat cōmunicando. propter cordis distractionē ⁊ mentis euagationem. ne irruentes cogitationes perdāt deuotionē. In cuius figura p̄ceptū fuit in lege ꝙ agn⁹ paschalis qui figurabat xp̄m ꝯmederet̄ festinanter. Nota sacerdos in quibusdā ecclesijs oēs ptes hostie sumit. sed in quibusdā vnā partem in duas diuidit. quas mīstris scꝫ dyacono et subdyacono porrigit. et sic ministris ꝯmunicat. Et ꝓpter hoc insinuat ꝙ cristus post resurrectionem cū discipl'is mādūcauit ꝙ aūt vnā partē accipit et reliquas ministris impēdit. insinuat vt Lucas euāgelista ꝯmemorat. ꝙ iesus accipiens panē fregit et sumēs reliquum porrigebat illis quoꝝ cor ardens erat in via ¶ Nota summ⁹ pōtifex nō sic sumit eucharistiā sicut sacerdos cōmunis vel alter episcopus. Nec eciā sūm⁹ pōtifex statim particulā hostie submittit in calicē. sed eā post terciū signaculū crucis sup patenā reponit. ⁊ post osculū pacis ad sedem ascendens ibiqꝫ cōsistēs maiorē ptem hostie suscipit de patena. quā dyaconus sibi apportauerit. de altari. quā dentibus suis diuidens. vnā particulā eius sumit et aliā in calicē mittit. ⁊ de calice cū calamo haurit Deinde duas alias pticulas distribuit mīstris Dyacono cū osculo. subdyacono sine osculo. et idē subdyaconus residuū sanguinis in quē summus pōtifex ptem misit. sumit. Roman⁹ ergo pōtifex ibi nō ꝯmūicat vbi frangit. sed in altari frangit et in sede ꝯmunicat. Quia xp̄s in emaus post resurrectionē corā duob⁹ discipulis fregit et nō manducauit. Sꝫ in ierusalē corā duodecim discipulis mādūcauit. Ascendens ergo sedem ibi mānducat et ꝯmunicat. quia in ecclesia militante summus pontifex est caput et vicarius christi. Et ideo sublimiori loco cōmunicat Finitis his sacerdos se applicat ad susceptionē sacrosācte hostie Quidā de manu quidā vo de patena corp⁹ xp̄i summūt. Quidam de sinistra. quidā de dextra. Et falsum est ꝙ quibusdā ordinib⁹ ꝓ pena sit impositū ꝙ aliter non nisi de sinistra recipere audeant Sed potius huiusmōi ab his tenet̄ ex optimis et cōuenientissimis rōnib⁹ q̄s grā breuitatis hic pretermitt. Tucius aūt est de manu recipe. cū digiti in calice postea lauant̄. Qui aūt de patena summūt ⁊ nō lauāt in calice negligentiā cōmitere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramēti sacerdos abluit digitos ⁊ ꝑfū dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuinissimi sacra mēti. Hec aūt ablutio pōt referri ad ablutionē baptismi. cui⁹ formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Eūtes inq̄t in mūdū vniuersū docete oēs gentes Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluꝰ erit. Sane circa maiora tucius est agendū. Sacerdos ergo sumēs sanguinē ꝓpter maiorē securitatē et reuerenciā. calicē cū vtraq₃ manu tenere dꝫ. sed in ꝑfusiōis sumptiōe sufficit altera tm̄. duobꝰ digitis alteriꝰ manꝰ adiunctis. quasi ꝑ hoc innuens sanguinē ibi nō esse. Sꝫ sumēdo sanguinē aliqui ter hauriunt ad designandū trinitatē. Aliqui vo quīquies hauriūt ad ostendēdū ꝙ quinq₃ vicibꝰ totus xp̄i sanguis ex corpe effluxit. Perfusionē vero bis recipiūt. ꝑ hoc designātes caritatē q̄ inter duos ꝯsistit Et post sumptū sacramentū nō est statim spuendum. si comode absq₃ violētia nature fieri pōt sed post horā cōuenienter spuere pōt in loco cōpetenti. vbi sputū nequit pedibꝰ cōculcari Finita ꝑceptiōe corpis et sāguīs xp̄i. antiphona sequit̄ q̄ post ꝯmūionē concinit̄. que ꝯmuniter ꝯmunio vocat̄. q₂ modicū post ꝯmunicationē cantat̄. et illa rep̄sentat gaudiū ap̄loꝝ de xp̄i resurrectōe scdm̄ id qd̄ legitur. Gauisi sunt discipuli viso. dn̄o. Post hoc iam in fine misse sacerdos se transfert ad dexterā partē altar̄. et hoc ideo. quia cultus fidei p̄mo fuit in populo iudaico. post hoc trāsiuit ad gentes. in fine vero vel circa finem iterum reuertetur ad iudeos. ꝑ p̄dicationē Enoch ⁊ Helie. q̄ ꝯuertūt corda patrū ad filios. qm̄ in diebꝰ illis saluabit̄ iuda. ⁊ reliquie israhel salui fiant. vel ꝺm. Innocen. ꝭcat gaudiū dn̄ice resurrectiōis ⁊ ascensionis. sicut in p̄ncipio ꝭcat accessus ad dexterā partē altar̄ gaudiū dn̄ice incarnatiōis. Tūc dicit orōnes q̄ vocant̄ cōplende. et orōnes debēt multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pronunciatis. Hec orō quā sacerdos p̄mittēdo salutationē exequit̄ eleuatis vel extēsis manibus. ꝭcat illā bn̄dictionē ꝺm Innocen quā xp̄s ascēsurus in celū eleuat̄ manibꝰ legit̄ dedisse discipulis Nā vt lucas ꝯmeorat. Eduxit eos foras in bethaniā et eleuat̄ manibꝰ bn̄dixit eos ⁊ ferebat̄ in celū. Luce. vi. Post illas orōnes pandit salutationē nouissimā qua facta. vel ꝑ se vel ꝑ ministros alta voce ꝓnūcciat. Ite missa est. Rep̄esentās illud quod dictū est ap̄lis. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Chorus aūt qui gratulādo rn̄det. Deo grās. imitat̄ ap̄los. qui adorātes regressi sunt in iherusalē cū magno gaudio. Et in hoc ꝙ d̄r. missa est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sensus iste Ite ad propria missa est finita. Vel hostia salutar̄ deo patri ꝑ vobis est missa. Vel vestra deuotio missa est ethereis sedibꝰ ministerio

innocentius

¶ Hec est quinta pars sequentis canonis. vbi ponunt orōnes ad ꝯceptionē sacramēti ꝑparātes. In q̄ tria petunt scʒ a pctis liberatio. ꝑceptoꝝ dei obeditio. et a deo nunq̄ impꝑpetuū sepatio ¶ Nota post illam orationē. Dn̄e iesu xp̄e ⁊c. celeriter dn̄ice passionis memoria habenda est cū om̄i deuotiōe et corde ꝯtrito et conscientia nō ficta. Post hoc corp⁹ xp̄i et sanguis sumēda sūt In quo quidē sumptione nō expedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter ⁊ reuerēter se expediat cōmunicando. propter cordis distractionē ⁊ mentis euagationem. ne irruentes cogitationes perdāt deuotionē. In cuius figura ꝓceptū fuit in lege ꝙ agn⁹ paschalis qui figurabat xp̄m ꝯmederet festinanter. Nota sacerdos in quibusdā ecclesijs oēs ꝑtes hostie sumit. sed in quibusdā vnā partem in duas diuidit. quas mīstris scʒ dyacono et subdyacono porrigit. et sic ministris ꝯmunicat. Et ꝓpter hoc insinuat ꝙ cristus post resurrectionem cū discipl'is māducauit ꝙ aūt vnā partē accipit et reliquas ministris impēdit. insinuat vt Lucas euāgelista ꝯmemorat. ꝙ iesus accipiens panē fregit et sumēs reliquum porrigebat illis quoꝝ cor ardens erat in via ¶ Nota summ⁹ pōtifex nō sic sumit eucharistiā sicut sacerdos communis vel alter episcopus. Nec eciā sūm⁹ pōtifex statim particulā hostie submittit in calicē. sed eā post terciū signaculū crucis sup patenā reponit. ⁊ post osculū pacis ad sedem ascendens ibiqꝫ cōsistēs maiorē ꝑtem hostie suscipit de patena. quā dyaconus sibi apportauerit. de altari. quā dentibus suis diuidens. vnā particulā eius sumit et aliā in calicē mittit. ⁊ de calice cū calamo haurit Deinde duas alias ꝑticulas distribuit mīstris Dyacono cū osculo. subdyacono sine osculo. et idē subdyaconus residuū sanguinis in quē summus pōtifex ꝑtem misit. sumit. Roman⁹ ergo pōtifex ibi nō ꝯmūicat vbi frangit. sed in altari frangit et in sede ꝯmunicat. Quia xp̄s in emaus post resurrectionē coram duob⁹ discipulis fregit et nō manducauit. Sʒ in ierusalē corā duodecim discipulis māducauit. Ascendens ergo sedem ibi māducat et ꝯmunicat. quia in ecclesia militante summus pontifex est caput et vicarius christi. Et ideo sublimiori loco cōmunicat Finitis his sacerdos se applicat ad susceptionē sacrosācte hostie Quidā de manu quidā vo de patena corp⁹ xp̄i summūt. Quidam de sinistra. quidā de dextra. Et falsum est ꝙ quibusdā ordinib⁹ ꝓ pena sit impositū ꝙ aliter non nisi de sinistra recipere audeant Sed potius huiusmōi a his tenet ex optimis et cōuenientissimis rōnib⁹ q̄s grā breuitatis hic pretermittā. Tucius aūt est de manu recipe. cū digiti in calice postea lauant. Qui aūt de patena summūt ⁊ nō lauāt in calice negligentiā cōmitere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramētū sacerdos abluit digitos ꝛ ꝑfū
dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuinissimi sacra
menti. Hec aūt ablutio pōt referri ad ablutionē baptismi. cui⁹
formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Eūtes inqt in mūdū
vniuersū docete oēs gentes Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit
saluꝰ erit. Sane circa maiora tucius est agendū. Sacerdos ergo
sumēs sanguinē ꝓpter maiorē securitatē et reuerenciā. calicē cū
vtraqꝫ manu tenere dꝫ. sed in ꝑfusiōis sumptiōe sufficit altera
tm̄. duobꝰ digitis alteriꝰ manꝰ adiunctis. quasi ꝑ hoc innuens
sanguinē ibi nō esse. Sꝫ sumēdo sanguinē aliqui ter hauriunt ad
designandū trinitatē. Aliqui vō quinquies hauriūt ad ostendēdū
ꝙ quinqꝫ vicibꝰ totus xp̄i sanguis ex corpe effluxit. Perfusionē
vero bis recipiūt. ꝑ hoc designātes caritatē q̄ inter duos ꝯsistit
Et post sumptū sacramentū nō est statim spuendum. si comode
absqꝫ violētia nature fieri pōt sed post horā cōuenienter spuere
pōt in loco cōpetenti. vbi sputū nequit pedibꝰ cōculcari Finita
ꝑceptiōe corpis et sāguīs xp̄i. antiphona sequit̄ q̄ post ꝯmūionē
concinit̄. que ꝯmuniter ꝯmunio vocat̄. qꝛ modicū post ꝯmuni
cationē cantat̄. et illa repn̄tat gaudiū aploꝝ de xp̄i resurrectōe
scdm id qd legitur. Gauisi sunt discipuli viso. dn̄o. Post hoc iam
in fine misse sacerdos se transfert ad dexterā partē altar̄. et hoc
ideo. quia cultus fidei p̄mo fuit in populo iudaico. post hoc trā
siuit ad gentes. in fine vero vel circa finem iterum reuertetur
ad iudeos. ꝑ p̄dicationē Enoch ꝛ Helie. q̄ ꝯuertūt corda patrū
ad filios. qm̄ in diebꝰ illis saluabit̄ iuda. ꝛ reliquie israhel salui
fiant. vel ꝫm. Innocen. ꝫcat gaudiū dn̄ice resurrectiōis ꝛ ascen
sionis. sicut in p̄ncipio ꝫcat accessus ad dexterā partē altar̄ gau
diū dn̄ice incarnatiōis. Tūc dicit orōnes q̄ vocant̄ cōplende. et
orōnes debēt multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro
nunciatis. Hec orō quā sacerdos p̄mittēdo salutationē exequit̄
eleuatis vel extēsis manibus. ꝫcat illā bn̄dictionē ꝫm Innocen
quā xp̄s ascēsurus in celū eleuat̄ manibꝰ legit̄ dedisse discipulis
Nā vt lucas ꝯmēorat. Eduxit eos foras in bethaniā et eleuat̄
manibꝰ bn̄dixit eos ꝛ ferebat̄ in celū. Luce. vi. Post illas orōnes
pandit salutationē nouissimā qua facta. vel ꝑ se vel ꝑ ministros
alta voce ꝓnūcciat. Ite missa est. Repn̄tās illud quod dictū
est aplis. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Chorus
aūt qui gratulādo rn̄det. Deo grās. imitat̄ aplos. qui adorātes
regressi sunt in iherusalē cū magno gaudio. Et in hoc ꝙ dr̄. missa
est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sensus iste Ite
ad propria missa est finita. Vel hostia salutar̄ deo patri ꝑ vos
est missa. Vel vestra deuotio missa est et hereis sedibꝰ ministerio

¶ Hec est quinta pars sequentis canonis. vbi ponuntur orones ad pceptione sacramenti pparantes. In q tria petunt scz a pctis liberatio. pceptor dei obeditio. et a deo nunq impperpetuu sepatio
¶ Nota post illam orationez. Dne iesu xpe zc. celeriter dnice passionis memoria habenda est cu omi deuotiõe et corde ptrito et conscientia nõ ficta. Post hoc corp xpi et sanguis sumeda sut In quo quide sumptione nõ expedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter z reuerenter se expediat cõmunicando. propter cordis distractione z mentis euagationem. ne irruentes cogitationes perdat deuotione. In cuius figura pceptu fuit in lege q agn paschalis qui figurabat xpm pmederet festinanter. Nota sacerdos in quibusda ecclesijs oes ptes hostie sumit. sed in quibusda vna partem in duas diuidit. quas mistris scz dyacono et subdyacono porrigit. et sic ministris pmunicat. Et pter hoc insinuat q cristus post resurrectionem cu discipulis manducauit q aut vna parte accipit et reliquas ministris impedit. insinuat vt Lucas euagelista pmemorat. q iesus accipiens pane fregit et sumes reliquum porrigebat illis quor cor ardens erat in via
¶ Nota summ pontifex nõ sic sumit eucharistia sicut sacerdos communis vel alter episcopus. Nec ecia sum pontifex statim particula hostie submittit in calice. sed ea post terciu signaculu crucis sup patena reponit. z post osculu pacis ad sedem ascendens ibiqz cosistes maiore ptem hostie suscipit de patena. qua dyaconus sibi apportauerit. de altari. qua dentibus suis diuidens. vna particula eius sumit et alia in calice mittit. z de calice cu calamo haurit Deinde duas alias pticulas distribuit mistris Dyacono cu osculo. subdyacono sine osculo. et ide subdyaconus residuuz sanguinis in que summus pontifex ptem misit. sumit. Roman ergo pontifex ibi nõ pmuicat vbi frangit. sed in altari frangit et in sede pmunicat. Quia xps in emaus post resurrectione coram duob discipulis fregit et nõ manducauit. Sz in ierusale cora duodecim discipulis manducauit. Ascendens ergo sedem ibi manducat et pmunicat. quia in ecclesia militante summus pontifex est caput et vicarius christi. Et ideo sublimiori loco cõmunicat
Finitis his sacerdos se applicat ad susceptione sacrosacte hostie Quida de manu quida vo de patena corp xpi summut. Quidam de sinistra. quida de dextra. Et falsum est q quibusda ordinib p pena sit impositu q aliter non nisi de sinistra recipere audeant Sed potius huiusmõi a his tenet ex optimis et cõuenientissimis rõnib qs gra breuitatis hic pretermitta. Tucius aut est de manu recipe. cu digiti in calice postea lauant. Qui aut de patena summut z nõ lauat in calice negligentia cõmitere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramētū sacerdos abluit digitos ꝛ pl̄ū
dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuinissimi sacra
menti. Hec aūt ablutio pōt referri ad ablutionē baptismi. cui⁹
formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Eūtes inq̄t in mūdū
vniuersū docete oēs gentes Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit
saluꝰ erit. Sane circa maiora tucius est agendū. Sacerdos ergo
sumēs sanguinē ꝑpter maiorē securitatē et reuerenciā. calicē cū
vtraqꝫ manu tenere dꝫ. sed in ꝑfusiōis sumptiōe sufficit altera
tm̄. duobꝰ digitis alteriꝰ manꝰ adiunctis. quasi ꝑ hoc innuens
sanguinē ibi nō esse. Sꝫ sumēdo sanguinē aliqui ter hauriunt ad
designandū trinitatē. Aliqui vo quinquies hauriūt ad ostendēdū
ꝙ quinqꝫ vicibꝰ totus xp̄i sanguis ex corꝑe effluxit. Perfusionē
vero bis recipiūt. ꝑ hoc designātes caritatē q̄ inter duos ꝯsistit
Et post sumptū sacramentū nō est statim spuendum. si comode
absqꝫ violētia nature fieri pōt sed post horā cōuenienter spuere
pōt in loco cōpetenti. vbi sputū nequit pedibꝰ cōculcari Finita
ꝑceptiōe corꝑis et saguīs xp̄i. antiphona sequit̄ q̄ post ꝯmūionē
concinit̄. que ꝯmuniter ꝯmunio vocat̄. qꝛ modicū post ꝯmuni
cationē cantat̄. et illa rep̄sentat gaudiū ap̄loꝝ de xp̄i resurrectōe
scd̄m id qd̄ legitur. Gauisi sunt discipuli viso. dn̄o. Post hoc iam
in fine misse sacerdos se transfert ad dexterā partē altar̄. et hoc
ideo. quia cultus fidei p̄mo fuit in populo iudaico. post hoc trā
siuit ad gentes. in fine vero vel circa finem iterum reuertetur
ad iudeos. ꝑ p̄dicationē Enoch ꝛ Helie. q̄ ꝯuertūt corda patrū
ad filios. qm̄ in diebꝰ illis saluabit̄ iuda. ꝛ reliquie israhel salui
fiant. vel ſm. Innocen. ſcat gaudiū dn̄ice resurrectiōis ꝛ ascen
sionis. sicut in p̄ncipio ſcat accessus ad dexterā partē altar̄ gau
diū dn̄ice incarnatiōis. Tūc dicit orōnes q̄ vocant̄ cōplende. et
orōnes debēt multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro
nunciatis. Hec orō quā sacerdos p̄mittēdo salutationē exequit̄
eleuatis vel extēsis manibus. ſcat illā bn̄dictionē ſm Innocen
quā xp̄s ascēsurus in celū eleuat̄ manibꝰ legit̄ dedisse discipulis
Nā vt lucas ꝯmēorat. Eduxit eos foras in bethaniā et eleuat̄
manibꝰ bn̄dixit eos ꝛ ferebat̄ in celū. Luce. vi. Post illas orōnes
pandit salutationē nouissimā qua facta. vel ꝑ se vel ꝑ ministros
alta voce ꝓnūcciat. Ite missa est. Representās illud quod dictū
est ap̄lis. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Chorus
aūt qui gratulādo rn̄det. Deo grās. imitat̄ ap̄los. qui adorātes
regressi sunt in iherusalē cū magno gaudio. Et in hoc ꝙ dr̄. missa
est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sensus iste Ite
ad propria missa est finita. Vel hostia salutar̄ deo patri ꝓ vob̄
est missa. Vel vestra deuotio missa est ethereis sedibꝰ ministerio

¶ Hec est quinta pars sequentium canonis. vbi ponuntur orationes ad perceptionem sacramenti preparantes. In quo tria petuntur scilicet a peccatis liberatio. preceptorum dei obeditio. et a deo nunquam imperpetuum separatio

nota ¶ Nota post illam orationem. Domine iesu christe etc. celeriter dominice passionis memoria habenda est cum omni deuotione et corde contrito et conscientia non ficta. Post hoc corpus christi et sanguis sumenda sunt In quorum quidem sumptione non expedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter et reuerenter se expediat communicando. propter cordis distractionem et mentis euagationem. ne irruentes cogitationes perdat deuotionem. In cuius figura preceptum fuit in lege quod agnus paschalis qui figurabat christum comederetur festinanter. Nota sacerdos in quibusdam ecclesijs omnes partes hostie sumit. sed in quibusdam vnam partem in duas diuidit. quas ministris scilicet dyacono et subdyacono porrigit. et sic ministris communicat. Et propter hoc insinuat quod cristus post resurrectionem cum discipulis manducauit quod autem vnam partem accipit et reliquas ministris impendit. insinuat vt Lucas euangelista commemorat. quod iesus accipiens panem fregit et sumens reliquum porrigebat illis quorum cor ardens erat in via

nota ¶ Nota summus pontifex non sic sumit eucharistiam sicut sacerdos communis vel alter episcopus. Nec eciam summus pontifex statim particulam hostie submittit in calicem. sed eam post tercium signaculum crucis super patenam reponit. et post osculum pacis ad sedem ascendens ibique consistens maiorem partem hostie suscipit de patena. quam dyaconus sibi apportauerit de altari. quam dentibus suis diuidens. vnam particulam eius sumit et aliam in calicem mittit. et de calice cum calamo haurit Deinde duas alias particulas distribuit ministris Dyacono cum osculo. subdyacono sine osculo. et idem subdyaconus residuum sanguinis in quem summus pontifex partem misit. sumit. Romanus ergo pontifex ibi non communicat vbi frangit. sed in altari frangit et in sede communicat. Quia christus in emaus post resurrectionem coram duobus discipulis fregit et non manducauit. Sed in hierusalem coram duodecim discipulis manducauit. Ascendens ergo sedem ibi manducat et communicat. quia in ecclesia militante summus pontifex est caput et vicarius christi. Et ideo sublimiori loco communicat

Finitis his sacerdos se applicat ad susceptionem sacrosancte hostie Quidam de manu quidam vero de patena corpus christi summunt. Quidam de sinistra. quidam de dextra. Et falsum est quod quibusdam ordinibus pro pena sit impositum quod aliter non nisi de sinistra recipere audeant Sed potius huiusmodi ab his tenentur ex optimis et conuenientissimis rationibus quas gratia breuitatis hic pretermittam. Tucius autem est de manu recipere. cum digiti in calice postea lauantur. Qui autem de patena summunt et non lauant in calice negligentiam committere possunt. Post

sumptionē eucharistie sacramēti sacerdos abluit digitos ꝛ ꝑfū-
dit. ne aliquid incaute remaneat. ex contactu diuinissimi sacra-
menti. Hec aūt ablutio pōt referri ad ablutionē baptismi. cui⁹
formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Eūtes inq̄t in mūdū
vniuersū docete oēs gentes Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit
saluꝰ erit. Sane circa maiora tucius est agendū. Sacerdos ergo
sumēs sanguinē ꝓpter maiorē securitatē et reuerenciā. calicē cū
vtraqꝫ manu tenere dꝫ. sed in ꝑfusiōis sumptiōe sufficit altera
tm̄. duobꝰ digitis alteriꝰ manꝰ adiunctis. quasi ꝑ hoc innuens
sanguinē ibi nō esse. Sꝫ sumēdo sanguinē aliqui ter hauriunt ad
designandū trinitatē Aliqui vo quīquies hauriūt ad ōstendēdū
ꝙ quinqꝫ vicibꝰ totus xp̄i sanguis ex corpe effluxit. Perfusionē
vero bis recipiūt. ꝑ hoc designātes caritatē q̄ inter duos ꝯsistit
Et post sumptū sacramentū nō est statim spuendum. si comode
absqꝫ violētia nature fieri pōt sed post horā cōuenienter spuere
pōt in loco cōpetenti. vbi sputū nequit pedibꝰ cōculcari Finita
ꝑceptiōe corpis et sāguīs xp̄i. antiphona sequit̄ q̄ post ꝯmūionē
concinit̄. que ꝯmuniter ꝯmunio vocat̄. qꝛ modicū post ꝯmuni-
cationē cantat̄. et illa rep̄sentat gaudiū aplōꝝ de xp̄i resurrectōe
scd̄m id qđ legitur. Gauisi sunt discipuli viso. dn̄o. Post hoc iam
in fine misse sacerdos se transfert ad dexterā partē altar̄. et hoc
ideo. quia cultus fidei p̄mo fuit in populo iudaico. post hoc trā-
siuit ad gentes. in fine vero vel circa finem iterum reuertetur
ad iudeos. ꝑ p̄dicationē Enoch ꝛ Helie. q̄ ꝯuertūt corda patrū
ad filios. qm̄ in diebꝰ illis saluabit̄ iuda. ꝛ reliquie israhel salui
fiant. vel s̄m. Innocen. s̄cat gaudiū dn̄ice resurrectiōis ꝛ ascen-
sionis. sicut in p̄ncipio s̄cat accessus ad dexterā partē altar̄ gau-
diū dn̄ice incarnatiōis. Tūc dicit orōnes q̄ vocant̄ cōplende. et
orōnes debēt multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro-
nunciatis. Hec orō quā sacerdos p̄mittēdo salutationē exequit̄
eleuatis vel extēsis manibus. s̄cat illā bn̄dictionē s̄m Innocen
quā xp̄s ascēsurus in celū eleuat̄ manibꝰ legit̄ dedisse discipulis
Nā vt lucas ꝯmēorat. Eduxit eos foras in bethaniā et eleuat̄
manibꝰ bn̄dixit eos ꝛ ferebat̄ in celū. Luce. vi. Post illas orōnes
pandit salutatiōnē nouissimā qua facta. vel ꝑ se vel ꝑ ministros
alta voce ꝓnūcciat. Ite missa est. Representās illud quod dictū
est aplis. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Chorus
aūt qui gratulādo rn̄det. Deo grās. imitat̄ aplōs. qui adorātes
regressi sunt in iherusalē cū magno gaudio. Et in hoc ꝙ dr̄. missa
est. datur licentia eundi populo ad propria vt sit sensus iste Ite
ad propria missa est finita. Vel hostia salutar̄ deo patri ꝓ vobꝫ
est missa. Vel vestra deuotio missa est et hereis sedibꝰ ministerio

innocentius

sanctoꝝ angeloꝝ. vij. Concilium aurelionense statuit. ꝙ cũ ad cele brãdas missas ppl'us xpianus in dei noīe ꝯuenerit nõ ante disce dat quã misse solennitas ꝯpleat. et donec ꝓnunciatũ sit. Ite missa est. Sciendũ missa tripliciter claudit vel cõcludit. scz p ite missa est. Bñdicamus dño. et p Requiescat in pace. In dieb' em̃ festi uis et gñaliter qñ cantat. Gl'ia in excelsis. concludit cũ ite missa est Et hui' rõ est. qꝛ ĩ dieb' illis ppl'us in pmitiua eccl'ia ad eccle siã ꝯfluebat. et qꝛ tenebat expectare finẽ misse. ⁊ nesciebat qñ esset finis minister vtebat faciẽ ad eos dãs eis licentiã recedẽdi Sed in dieb' profestis et in ferijs quib' nõ cantat Gl'ia in excel sis. missa cõcludit cũ Bñdicam' dño. qꝛ tũc ministri et sacerdo tes quasi soli sine populo in pmitiua ecclesia missas dixerũt idõ iuxta morẽ antiquũ dicim' istis dieb'. Bñdicam' dño. Specia liter in ieiunio et in aduẽtu dñi missa claudit cũ Bñdicam' dño etiã dñicis dieb'. ad denotandũ ꝙ si sp dño bñdicendũ sit multo magis hoc tpe facere debem'. Sz qꝛ sp debem' manere in grãrũ ac tione. Chorus rñdet vniformiter Deo grãs. Qui coram populo celebrant. Ite missa est dicũt. se ad populũ ꝯuertẽdo. qꝛ cũ qbus loquimur ad eos faciẽ habem'. Sz dicẽdo. Bñdicam' dño sa cerdos se eciã ꝯuẽrat cum populo et faciẽ vertit ad orientẽ vt vero orienti ex alto qui illuminat oẽm hominẽ grãs referamus Sz misse defunctoꝝ claudunt p. Requiescant in pace. Eis em̃ p totũ officiũ optat requies pcipue in principio vt ergo finis cor respõdeat principio missa claudit p requiescãt in pace. Amen. i. fiat. Isto facto sacerdos nouissimã facit bñdictionẽ sup popu lũ Et hoc fcat spũssancti missionẽ in discipulos. quẽ dñs de celo misit. in eos iuxta qd ipse ꝓmisit Accipietis inquit vtutẽ supue nientis spũsscti in vos Sicut em̃ spũssctũs in noīe toci' trinita tis mittit. eo ꝙ opa sctẽ trinitatis sunt indiuisa. ita sacerdos istã bñdictiõez facit in noīe indiuidue trinitat' dicẽs. Bñdicat et custodiat vos diuina maiestas. pater et filius et spũssctũs. Et virtus et grã bñdictiõis eiusdẽ sctẽ trinitatis. et cõsolatio almi spũs sup populũ descẽdat et maneat sp Hec em̃ bñdictio p vbũ oris et signũ crucis expmit. qꝛ ista missio scti spũs p sonũ vehe mentis aer' a celis et per linguas igneas intonuit. vt habet. Ac tuũ pmo. in qua bñdictiõe finis habetur misse Deinde sacerdos inclinans caput ad altare et dicit. Placeat tibi sancta trinitas vn' de' obsequiũ seruitutis nostre. et presta vt hoc sacrificiũ qd indignus oculis tue maiestat' obtuli. sit tibi acceptabile mihiqꝫ et oĩbus pro quib' illud obtuli sit te miserante propiciabile q viuis et regnas deus per oĩa secula seculoꝝ. Meritis ⁊ pcibus istoꝝ et oĩm sctõꝝ suoꝝ misereat nr̃i oĩpotẽs deus Amen. Sa

cerdos hoc orans osculatur altare secꝫ signo crucis signans vt illibata fides cor ipsius et mentē sp̄ possideat. et animū muniat vsqꝫ ad obtentū vite ꝑhēnis. In qua fidelis anima sociabit suo dilecto scꝫ deo in osculo salutari in ꝯiunctiōe inseꝑabili. in caritate xp̄i. qñ videbimꝰ ip̄m (sicut est) regē in decore suo vbi quicq̄d vis ad nutū adest. quicq̄d nō vis procul deest vbi erit status oim̄ aggregatione bonoꝝ ꝑfectus in quo ip̄e finis erit nostrorū desiderioꝝ qui sine fine videbit. et sine fastidio amabit. et sine fatigatione laudabit. Igitur si fidelis aīa instar sui sponsi per mentis puritatem. cordis cōpunctionē. passionisqꝫ xp̄i deuotissimā meditationē sese in primis disposuerit. se supra se eleuādo ascensiones in corde suo disponēdo. Nullus ꝑfecto ambigat. nullꝰ hoc rem dubiosam estimat. quin intrare poterit et videre deū deoꝝ in syon. Hic quidē in sacratissime misse misterijs. Alibi vero facie ad faciē. q̄ visio iuxta dictū beati. Johānis. xvij. c. Est vita eterna. ad quā nos ducere dignetur. qui in hoc sacrificio veraciter pro tocius mundi peccatis offertur. Ihesus xp̄us dei filius Qui cū patre et spiritusancto est bn̄dictus in secula. Amen.

¶ Canonis sacratissime misse expositio. vna cū textu. ꝫm dicta et sentenciā sanctoꝝ doctorū compendiose sub forma vtilis repetitionis almo in gymnasio Liptzensi per Bathesarē sacre theologie. Licentiatū necnō Collegij beati Bernhardi ibidem prouisorem. ꝓ dei honore. necnō omniū religiosoꝝ ac simpliciū sacerdotum deuota instructione in vnum collecta. que alias satis diffuse inuenitur posita. Finit feliciter. Hac optime lector lege et relege in rem tuam. et profice religiose ꝓ tue anīe salute atqꝫ optimo profectu. Que impressa est per Melchiar lotter Anno domini. M. ccccc. j.